

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

**กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา**

นางสาวปราณี

สวนชุมพล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวปราณี สวนชุมพล : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี มานะเกษม , 172 หน้า

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่รัฐบาลได้จัดสรรเงินจำนวน 1 ล้านบาทให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้กู้ยืมเงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน เงิน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลได้จัดสรรให้กับหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 6 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2544 พร้อมกับทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ส่งบัณฑิตมาประจำทุกหมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายคือการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองได้อย่างยั่งยืน ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบรายงาน บร.1 – บร.12 และนำเสนอทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อทางมหาวิทยาลัยจะได้นำเสนอทางรัฐบาล

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายชื่อนักศึกษา นางสาวปราณี สวนชุมพล
ลายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา... ยุวดี มานะเกษม

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจึงใคร่ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ส่วนรัฐบาลและชาวบ้าน ที่
ใคร่กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูล ที่ใช้สำหรับการวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้
นอกจากนี้ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูล ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้
นี้ยังได้มีผู้ที่เกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อีกหลายท่าน ที่ผู้วิจัยไม่ได้ระบุนาม
นาม จึงใคร่ขอแสดงความขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้ด้วย

นางสาวปราณี สวนจุผล

หน้าอนุมัติ

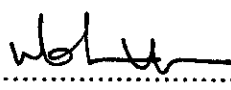
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินผลโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 ญาณเกษม
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยวดี มาณะเกษม)

กรรมการสอบ

 ญาณเกษม
.....
(พ.ศ.ดร. ยวดี มาณะเกษม)

.....
(พ.ศ.ดร. นธิ์ธรรณ พุณฺสง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน..... 8 ๓.ค. 2545 พ.ศ.....

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	3
4. วิธีดำเนินการ	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน	16
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	23
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพ์โมเดล	25
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	26
9. เอกสารหลักอื่นๆ	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	34
1. วิธีการประเมินโครงการ	34

เรื่อง	หน้า
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
3. ตัวแปรและดัชนีวัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	47
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	52
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	55
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	55
2. ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม	64
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้ยืม	69
4. ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	69
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	70
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ไป่งประทุน	76
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ	77
3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน ในหมู่บ้าน ไป่งประทุน	78
4. ผล โดยตรงและผลกระทบต่างๆ	78
5. วิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ไป่งประทุน	78
6. ผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ไป่งประทุน	79
7. อภิปรายผล	80
8. ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	84
1. ภาคผนวก ก ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	84
2. ภาคผนวก ข คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	100
3. ภาคผนวก ค คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด	101
4. ภาคผนวก ง คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ	102

เรื่อง	หน้า
5. ภาคผนวก จ ขั้นตอนการปฏิบัติงานระดับอำเภอและหมู่บ้าน	103
6. ภาคผนวก ฉ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	104
7. ภาคผนวก ช บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	106
8. ภาคผนวก ซ ขั้นตอนและวิธีการในการจัดเวทีประชาคม เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	108
9. ภาคผนวก ฌ ระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านไปง่ประทุน	109
10. ภาคผนวก ฎ บร.1 - บร.12	116
แผนที่อำเภอปากช่อง ตำบลปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	170
แผนที่หมู่บ้านไปง่ประทุน ตำบลปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	171

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน	33
2. องค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบ ชิพพ์โมเดล	37
3. สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ	45

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้าน โป่งประทุน	47
2. การวิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้าน โป่งประทุน	55
3. สถิติฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานงบการเงินเฉพาะของธนาคาร	59
4. สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้าน โป่งประทุน	73

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนราชการ เอกชน และประชาสังคม เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้ว เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมิน โครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านของชุมชนแต่ละท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากนักน้อยเพียงใด จึงสมควรให้มีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามผลและ

ส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านโป่งประทุนหมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และได้มีการจัดสรรเงินให้กับประชาชนในหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว สมควรต้องทำการศึกษา ติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนขึ้น จึงเกิดการทำสารนิพนธ์

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ การลดจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนได้หรือไม่
2. ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ อันเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพ และ ความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีรูปแบบการประเมินที่ได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดรูปแบบและการประเมินของ ไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ได้กล่าวถึงการประเมินว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ไทเลอร์ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)
2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ ครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้นเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา
3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies

and Model) สตรีเฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของ ไทเลอร์ และครอนนาค เข้าด้วยกัน

4. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สเตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สเตกได้กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบ

5. แนวคิดการประเมินของ อัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) การประเมิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล การจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ อัลคิน ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมิน โครงการแต่ยังขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

6. แนวคิดการประเมินของ โพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) โพรวัส ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน และ การค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ ที่เป็นกระบวนการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

7. แนวคิดและรูปแบบการประเมิน ชิป ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และ สังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ เป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) การประเมินสถานะแวดล้อม (2) การประเมินตัวป้อนเข้า (3) การประเมินกระบวนการ (4) การประเมินผลผลิต

8. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ เคอร์ค แพตทริก (Kirkpatrick) ได้เสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรม ว่า การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และ ทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการฝึกอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เลือกใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam เนื่องจากกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ได้กล่าวมาข้างต้นยังขาดแนวทางการปฏิบัติซึ่งมีแต่กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและ มุ่งเน้นแนวทางการประเมินทางด้านการศึกษาเป็นหลัก แต่ สตัฟเฟิลบีม มีกรอบแนวคิดทางทฤษฎี และ แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน โดยจะกล่าวตามรายละเอียดต่อไป

4. วิธีการดำเนินการ

ในการประเมินผลของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวิธีคิดตามประเมินผล โครงการดังนี้คือ

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิหมู่บ้านโป่งประทุน เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากบริบท ชุมชนในหมู่บ้านโป่งประทุน จากการสัมภาษณ์แบบสำรวจ บร.1 - บร.12 ดังนี้

- บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร.6 แบบรายงานการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชน 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์
- บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกกรณี
- บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

2. แหล่งข้อมูลทุติภูมิหมู่บ้านโป่งประทุน เป็นแหล่งข้อมูลที่เคยมีผู้รวบรวมไว้แล้วโดย ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานราชการอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา, สถานศึกษา, วารสาร

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. **ข้อมูลเชิงปริมาณ** ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นตัวเลข ข้อมูลที่ได้จะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

2. **ข้อมูลเชิงคุณภาพ** ข้อมูลที่เก็บรวบรวม เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ของประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลการประเมิน โครงการครั้งนี้คาดว่าจะได้ผลดังนี้

1. ทำให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองมีเงินทุนหมุนเวียน สร้างงาน สร้างรายได้ และเป็นการ พัฒนาอาชีพ

2. ทำให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความสามารถในการจัดระบบการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้

3. เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองรู้จักการแก้ไขปัญหาและพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ๆ

4. ทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจหมู่บ้าน อันเป็นระบบฐานราก โดยมีการขยายตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

5. ก่อให้เกิดรายได้และความสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

ในการศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านไปทั่วประเทศ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการศึกษาเอกสารต่างๆเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นการทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆของกองทุนหมู่บ้าน ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นระเบียบและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้าง พัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและ

ชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้าง พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีจิตความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง

1.2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

1.2.1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

1.2.2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

1.2.3. แนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน

1.2.4. การติดตามและการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

1.3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน เพื่อนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.2 ช่วยส่งเสริม พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีจิตความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.4.1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

1.4.2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบที่เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องถิ่นพิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนหนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งมีคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อที่ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

1. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เฝ้าประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเฝ้าประชุมและ คำตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ.2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการอนุกรรมการ

3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน

5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน

6. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

6. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
7. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
8. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
9. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
10. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ประกาศ ณ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2544

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

ประกาศ ณ วันที่ 27 เมษายน 2544

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบาย เร่งด่วนเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

หมวด 1

ข้อความทั่วไป

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 2

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1. เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆที่เกิดจากกองทุน
5. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีออมทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” กับธนาคาร และให้ธนาคารโอนเงินจาก “บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 3

คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการสนับสนุน จะมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่งกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน

4. ปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน สามารถรวมกองทุนเข้ากับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 4

คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

ให้มีคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ผู้แทนคณะกรรมการได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการ และ ผู้แทนหน่วยระดับจังหวัด มีผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีการปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด , ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ร่วมกับชุมชน และร่วมติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอมีหน้าที่ประเมินความพร้อม สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 5

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก ในวาระเริ่มแรกในส่วนหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจง

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 6

กองทุนและสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินและทรัพย์สินอื่นๆตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละครั้งหนึ่งภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวัน นับจากวันที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 7

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท แต่ถ้าคณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนด ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติกู้เงินฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 8

การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด และให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

หมวด 9

บทเฉพาะกาล

ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจง

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
7. การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการอดออม เสียสละ เอื้ออาทร เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน ไว้ดังนี้

1. ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3
2. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้าน เลขที่ 10 หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นครราชสีมา

3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ เป็นต้นไป
4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 4.1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - 4.2. เพื่อส่งเสริมในการออมทรัพย์ ด้วยวิธีการถือหุ้นการฝากเงินสัจจะ และรับฝากเงิน

- 4.3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4.4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 4.4.1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - 4.4.2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - 4.4.3. เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุข
 - 4.4.4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
- 4.5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ
 - 4.5.1. เป็นคนเก่งเรียนหมั่นหาความรู้ใหม่ๆ
 - 4.5.2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - 4.5.3. เป็นคนเก่งงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆคน
5. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินทรัพย์สินดังนี้
 - 5.1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - 5.2. ดอกผลหรือประโยชน์ใดๆที่เกิดจากเงินกองทุน
 - 5.3. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - 5.4. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
 - 5.5. เงินค่าหุ้น
 - 5.6. เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก
 - 5.7. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระผูกพันอื่นใด
6. คุณสมบัติของสมาชิก
 - 6.1. มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัวไม่มัวเมาอบายมุข รู้จักสามัคคี
 - 6.2. ไม่เสพติดสิ่งเสพติด
 - 6.3. เป็นผู้พำนัก โดยมีทะเบียนบ้านในหมู่ที่ 3 หรือตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ
 - 6.4. เห็นชอบด้วยหลักการกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุน
 - 6.5. พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
 - 6.6. มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน
 - 6.7. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบให้สมัครกู้
 - 6.8. ต้องเป็นผู้เข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ยกเว้นมีความจำเป็น
7. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
 - 7.1. ยื่นขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

7.2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัคร

7.3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

8. เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 6 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะ ภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

9. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

9.1. ตาย

9.2. ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

9.3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

9.4. ที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนน 2 ใน 3 ของผู้ร่วมเข้าประชุม

9.5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

9.6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

9.7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

9.8. มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

10. สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆกับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันอาจลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

11. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพ อาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 หรือ 6 เดือน หรือตามมติของคณะกรรมการกองทุน

12. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มหรือองค์กรเป็นรายละ 100 บาท ค่ายื่นคำร้องสมาชิกรายละ 5 บาท โดยต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 แต่ต้องชำระภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

13. หุ่นๆหนึ่งมีมูลค่า 10 บาท สมาชิกแรกเข้าตามข้อ 7 จะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

14. วิธีการชำระหุ้น ชำระหุ้นโดยใช้เงินสด

15. เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องฝากเงินสัจจะทุกเดือนๆละเท่าๆกัน ในวงเงิน 20 บาท ต่อเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนเงินฝากสัจจะได้ปีละ 1 ครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถปิดบัญชีได้ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

16. เงินรับฝาก สมาชิกสามารถนำเงินฝากไว้กับกองทุนได้ โดยไม่จำกัดจำนวนและจะถอนได้ไม่เกิน 1 ครั้งต่อเดือน โดยจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราเท่ากับเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารออมสิน

17. สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้และความชำนาญเพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จำนวน 9-15 คน

18. คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน, รองประธานกองทุน, เลขานุการ, เภรัญญิก, ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์กองทุน 2 คน, ที่ปรึกษา 2 คน, ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน

19. กรรมการกองทุน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย กรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลา 30 วัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

20. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

21. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

21.1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนหมู่บ้าน

21.2. วางระเบียบข้อบังคับและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน

21.3. รับสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิก

- 21.4. ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย
22. ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้
- 22.1. เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน
- 22.2. เรียกประชุมคณะกรรมการกองทุน
- 22.3. แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติ หรือตามที่คณะกรรมการกองทุนมอบหมาย
- 22.4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามข้อบังคับและมติของคณะกรรมการกองทุน
23. ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน เมื่อองค์ประธานกรรมการกองทุน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือเมื่อประธานกรรมการกองทุนมอบหมายให้ทำการแทน
24. ในเมื่อประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมได้ ให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการกองทุนคนใดคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนประธานและรองประธานในการประชุมนั้น
25. เสร็จญักกองทุนมีหน้าที่รวบรวมจัดเก็บและดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุน รวมทั้งการจัดทำบัญชี ตลอดจนควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบ และเกิดประโยชน์อันสูงสุด
26. เลขานุการกองทุน มีหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป นัดประชุมกรรมการกองทุน จัดและทำบันทึกรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน
27. ผู้ตรวจสอบภายใน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชี กำกับดูแลเงินกองทุนให้เป็นไปตามมติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
28. ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์ ตลอดจนให้ข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่นๆ
29. กรรมการกองทุนอื่นๆ ให้มีหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนกำหนดและมอบหมาย
30. คณะกรรมการกองทุน ต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละครั้ง แต่ถ้ามีความจำเป็น ประธานอาจเรียกประชุมได้มากกว่าหนึ่งครั้ง และต้องมีกรรมการกองทุนเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยครั้งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะครบองค์ประชุม
31. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก และกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนเสียงได้หนึ่งเสียง ในกรณีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียง หรือเป็นผู้ชี้ขาด
32. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อนำไปใช้จ่าย

ในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 32.1. การพัฒนาอาชีพ
- 32.2. การสร้างงาน
- 32.3. การเพิ่มรายได้
- 32.4. ลดรายจ่าย
- 32.5. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

33. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่จะประสงค์ขอกู้จะต้องจัดทำโครงการ เพื่อกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

34. ลักษณะโครงการ สมาชิกสามารถขอกู้ตามข้อ 32 (32.1) (32.2) (32.3) และ (32.4) ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

35. วงเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 32 (32.1) (32.2) (32.3) และ (32.4) ให้สมาชิกรายหนึ่งกู้ไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดไม่เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยแต่การอนุมัติผู้กู้ต้องไม่เกิน 50,000 บาท โครงการที่สมาชิกขอกู้ตามข้อ 32 (32.5) ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็น หรือประโยชน์ แต่จะให้กู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่ายหรือการเก็งกำไรไม่ได้ในวงเงินไม่เกินรายละ 3,000 บาท

36. การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้ และการทำรายงาน สมาชิกจะต้องดำเนินการที่ขอกู้ ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

37. การทำสัญญา เงินกู้ทุกประเภทจะต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนดทุกประการ

38. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

38.1. เงินกู้ตามข้อ 32 (32.1) (32.2) (32.3) และ (32.4) ให้สมาชิกของกองทุนจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน สำหรับเงินกู้ตามข้อ 32 (32.5) ให้ทำสัญญากู้เงินพร้อมพยานรับรองอีก 2 คน

39. การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังนี้

39.1. เงินกู้ตามข้อ 32 (32.1) (32.2) (32.3) และ (32.4) ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี

39.2. เงินกู้ตามข้อ 32 (32.5) ให้ผู้กู้เต็มจำนวนพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

40. อัตราดอกเบี้ย

40.1. อัตราดอกเบี้ยผู้กู้ร้อยละสองต่อเดือน

40.2. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เท่ากับเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารออมสิน

41. ค่าปรับ ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ส่งดอกเบี้ยตามสัญญาจะต้องถูกปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าบาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

42. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนจะได้ปีบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำผลกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

42.1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 15

42.2. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 20

42.3. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ในอัตราร้อยละ 5

42.4. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละ 10

42.5. เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้านอัตราร้อยละ 10

42.6. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 10

42.7. เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละ 20

42.8. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 15

42.9. และอื่นๆตามที่คณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควร ในอัตราร้อยละ 15

43. กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝาก และบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่งครั้ง และติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ.ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบทั้งนี้โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

43.1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์

43.2. รายรับ - รายจ่ายของกองทุน

43.3. สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

44. คณะกรรมการกองทุนจะต้องตรวจสอบบัญชีกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบถึงความก้าวหน้า สถานะทางการเงินตลอดผลการดำเนินงานของกองทุน ทุก 3 เดือน และทุกปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไร - ขาดทุน และงบดุลในบัญชีที่ล่วงมาในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปี

45. ให้คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยมีวาระการประชุมดังนี้

45.1. ประธานกล่าวเปิดการประชุม

- 45.2. เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
- 45.3. รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
- 45.4. พิจารณาเรื่องที่ค้างในที่ประชุมครั้งก่อน
- 45.5. เற்றுญูกรายงานฐานะทางการเงิน
- 45.6. วาระที่ต้องการพิจารณา
- 45.7. เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)
- 45.8. สรุปผลและปิดการประชุม

บทเฉพาะกาล

46. บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับระเบียบข้อบังคับนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีการแก้ไขหรือยกเลิก

47. ระยะเวลาภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้คณะกรรมการกองทุนประเมินการดำเนินงานตามระเบียบนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

48. ให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระดังนี้

ข้อ.30.สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ.31.คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน จำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ข้อ.32.ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้เงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ โดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ.33.คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ.34.ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

ข้อ.35.การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ.36.ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ.37.ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ในอกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน มีหลักเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. การกู้เงินเป็นไปเพื่อการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน
2. ผู้กู้เป็นสมาชิก และเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพ และชำระคืนเงินกู้
3. ผู้กู้ต้องจัดทำคำขอกู้และมีเอกสารประกอบถูกต้องครบถ้วน
4. โครงการที่ขอกู้เป็นโครงการที่สามารถทำได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
5. การกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือลดรายจ่าย ต้องไม่เกินรายละ 20,000 – 50,000 บาท
6. การกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน หรือจำเป็นเร่งด่วนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน และต้องไม่กู้ไปเพื่อการสุรุ่ยสุร่าย หรือการเก็งกำไร
7. มีการทำสัญญา
8. มีการกำหนดหลักประกันเงินกู้
9. มีการกำหนดดอกเบี้ยและค่าปรับ

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

เขาวดี ราชัญกุลวิบูลย์ศรี ได้สรุปรูปแบบการประเมินแบบ ชีพฟ์โมเดล ไว้ในหนังสือ เรื่องการประเมินโครงการแนวคิดปฏิบัติ (เขาวดี ราชัญกุลวิบูลย์ศรี ,2542 : 47 – 49) ดังนี้

การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจรและย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจร มีการระบุหรือชี้บ่งข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ระบุบ่งชี้ไว้ นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแล้วมาจัดทำเป็นสารสนเทศ และสารสนเทศที่ได้มานั้นมีความหมายและมีประโยชน์ จะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประโยชน์ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางในการดำเนินการใดๆต่อไป

การประเมินตาม โมเดลของสตัฟเฟิลบีมันั้น สามารถสรุปการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. กำหนด หรือระบุและบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดสารสนเทศ เพื่อนำเสนอฝ่ายบริหาร

ประเภทของการประเมิน

สตัฟเฟิลบีมและคณะ ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการ โครงการใดๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักการและเหตุผล รวมทั้งเพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา ตลอดจนการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายหมายของโครงการ

2. การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) ส่วนนี้เป็นการประเมินเพื่อ

3.1 หาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ เพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่องนั้นๆ

3.2 หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการการเพื่อการพัฒนางานต่างๆ

3.3 บันทึกภาวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการ โครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น โดยมีชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการ

การเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควักกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือและผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางหนึ่ง

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

ข้อมูลจาก <http://www.cdd.moi.go.th/may151.htm> โดยปรีดี โชติช่วง

กรมการพัฒนาชุมชนได้สรุปข้อดี ข้อเสีย เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ ดังนี้

กองทุนหมู่บ้าน : ทุนแห่งจิตวิญญาณการอุ้มชูแบ่งปันกัน

รัฐบาลได้นำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดชุมชนไทย คือ กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท นับเป็นจำนวนเงินประมาณเจ็ดหมื่นล้านบาท จึงจะครอบคลุมหมู่บ้านทั่วทั้งประเทศไทย กลายเป็นบทวิพากษ์ในสภากาแฟเวทีชาวบ้าน ประชาคมชุมชนทุกระดับ ตลาดนัด ตลาดซูเปอร์มาร์เก็ต และสภาผู้แทนราษฎร ตลอดไปจนถึงวุฒิสภา เสมือนคล้ายกับละครเวทีหลังข่าวที่ทุกคนติดกันงอมแงม จับตาดู เจียฟูฟ่ง ต่างมุมคิด ต่างมุมมอง และต่างมุมวิพากษ์ กระทั่งเกาะติดข่าวคราว

ความเคลื่อนไหวแทบไม่กระทบดาที่เดียวละครับ ชวนให้ติดตามเหตุการณ์อันชวนระทึกใจอย่าง ยิ่ง

กองทุนหมู่บ้าน : จุดปลูกเร้ากระแสการพัฒนาคนและเชื่อมโยงการเรียนรู้

กองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายของรัฐบาล ปัจจุบันที่ต้องทำให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และยอมรับว่ามีความเป็น เจ้าของกองทุนหมู่บ้านร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้ที่กรักและหวงแหน ช่วยกันดูแลรักษาไว้เสมือน หนึ่งเป็นการประกาศเกียรติบัตรของชุมชนให้คนทั่วไปได้รับรู้ รับประทาน “ชุมชนมีความสามัคคี เข้มแข็ง”

จุดเด่นของกองทุน

1. เป็นนโยบายของรัฐบาลที่สร้างกระแสและความหวังให้ประชาชนค่อนข้างสูง ก่อให้เกิดแรงจูงใจ แพร่กระจาย ทุกกลุ่มเป้าหมายของประชาชน ที่รัฐบาลจะต้องทำให้เกิดเป็นรูปธรรม
2. คราวเรือน องค์กร เครือข่ายชุมชนมีแหล่งทุนที่ทำให้เกิดการเริ่มต้นอาชีพใหม่ หรือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำมาหากิน การประกอบอาชีพของชุมชน และการต่อยอดกิจกรรม ต่างๆ ในชุมชนให้ขยายกว้างขวางขึ้น
3. ทำให้เกิดพื้นฐานการพัฒนา “คน” และ โครงข่ายการเรียนรู้เชื่อมโยงการมีส่วนร่วม / แลกเปลี่ยนไปสู่เครือข่ายองค์กรอื่นในการผนึกกำลังร่วมกัน
4. กระตุ้นให้เกิดกำลังซื้อ กำลังผลิต ก่อให้เกิดรายได้และสามารถมีกำลังเก็บออมทรัพย์ ระดับฐานรากแก้วของสังคม
5. “เงิน” เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมชุมชน มีความเข้มแข็ง เพราะได้มีส่วนร่วมในการ คิด ตัดสินใจ ลงมือทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และช่วยกันดูแลรักษาให้ยั่งยืน
6. ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาต่อยอดต้นทุนภูมิปัญญาของชุมชนให้ดำรงอยู่สืบทอด เป็นมรดกอย่างยั่งยืน
7. เน้นการกระจายอำนาจกระจายโอกาสและกระจายทุนสนับสนุนคนยากจนส่วนใหญ่ ของประเทศ
8. เกิดการปรับกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา “พหุภาคี” ก่อให้เกิดประสานพลังความ เป็นเอกภาพบูรณาการเงินทุนเป็นกลุ่มก้อน มีศักยภาพและมืองค์เครือข่ายเป็นผู้บริหารจัดการและ และทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่
9. มีต้นทุนองค์ความรู้และประสบการณ์เดิมในหลายโครงการ เช่น โครงการแก้ปัญหา

ความยากจน (กข.คจ.) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนและโครงการสินเชื่อการพัฒนาชุมชน (สพช.) เป็นต้น สามารถถอดบทเรียนเหล่านี้มาปรับปรุงและพัฒนากลไกการบริหารจัดการ และยกระดับการพัฒนาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

10. กองทุนหมู่บ้าน 70,000 ล้านบาท เป็นเงินลงทุนชาวบ้านกู้เงินเหล่านี้ไปใช้จ่ายการลงทุนและนำกลับมาชำระคืนแก่กองทุน ซึ่งถือได้ว่ามิใช่เงินทุนจะหมดไป แต่ต้องเริ่มทำจากจุดเล็กๆ ที่มีความพร้อม แล้วค่อยขยายผลอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มต้นทุนมูลค่าของเงินให้ยิ่งใหญ่ และเพิ่มทุนประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้นควบคู่กันไป

11. การปรับกระบวนการทัศนคติในการทำงานโดยใช้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา หรือใช้หมู่บ้านเป็นคำตอบสุดท้ายของการพัฒนา

จุดอ่อนของกองทุน

1. มิติของการใช้เงิน “เงิน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา เน้นการทำลายความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสิ้นเชิง

2. กระตุ้นความ “ยากจน” คนที่ประมาณไม่รู้คุณค่าของเงิน คนบางคนอาจจะไม่รู้จักคิด ไม่มีวินัยในการใช้จ่ายเงิน ยิ่งการใช้เงินจำนวนมากยิ่งทำให้เห็นว่า “เป็นเงินหลวง” ไม่รู้จักรักและหวงแหน

3. ถ้าหากไม่มีการเตรียมความพร้อม และไม่มีส่วนร่วมของประชาชน คิดง่ายๆ ทำง่าย ก่อให้เกิดสิ่งที่ดีงาม และไม่ดีงาม มีความเสี่ยงสูง ต้องระมัดระวังมาก

4. โครงสร้างการบริหารหลายชั้นตอนมาก เอกสารมาก งานซับซ้อน การบริหารจัดการขององค์กรชุมชนจะยิ่งยุ่งยากมากขึ้น

5. การแยกกลุ่มงาน / เป้าหมาย กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย ที่มีสถานการณ์ วัฒนธรรมชุมชนที่แตกต่างกันไม่ชัดเจน ไม่มีหลักเกณฑ์ ก็ยังมีปัญหา มาก เช่น เงินกู้ที่คิดดอกเบี้ย คนไทยอิสลาม ถือว่ามีความผิดต่อศาสนาและความเชื่อ เป็นต้น

6. การจัดสรรบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วยไม่ชัดเจน เข้าทำนอง คนคิด คนพูด คนทำ คนรับผลประโยชน์ คนดูแลกำกับ ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อม ยิ่งยุ่งยากมากในการปฏิบัติงาน

7. การมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นคิดทำ ของหุ้นส่วน ผู้หาเงินทุน ผู้รับเงินทุนไปทำ และผู้ให้บริการ เงินทุนแทบจะมีน้อยมากเพียงแต่รอรับคำสั่งอย่างเดียว จะทำให้เกิดปัญหา “รอคำสั่ง” และตั้งรับ

8. การปรับเปลี่ยนทัศนคติวิธีการปฏิบัติงานของข้าราชการทุกระดับในทุกหน่วยงานยังขาดความเป็นเอกภาพในแง่ปรัชญาการทำงาน ที่ยึดหลักอยู่ที่หน่วยงาน และพนักงาน

เป็นศูนย์กลางในการทำงาน จึงขาดแนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ทำให้เกิดความไม่ยอมรับนับถือและเชื่อมั่นในคุณค่าของประชาชน

9. ขาดการทำประชาพิจารณ์หรือเวทีชาวบ้านในการวางเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะมีพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายประเภทใด จะประเมินศักยภาพอย่างไร สนับสนุนช่วยเหลือกันโดยวิธีการอย่างไร ใครจะเป็นผู้ดำเนินการ ใครจะเป็นผู้ประเมินผลสำเร็จ และใครจะทำหน้าที่ติดตาม กำกับ ดูแล ตลอดจนการส่งเสริมขยายผลงานในอนาคตและใครจะเป็นเจ้าของที่แท้จริง

การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในทางปฏิบัติ

1. สำรวจและจัดระบบข้อมูล ประมวล/วิเคราะห์ต้นทุน (เงินทุนประเภทต่างๆ) เพื่อการจัดการทรัพยากร และความพร้อมด้านอื่นๆ ในหมู่บ้านให้ชัดเจน
2. จัดเวทีเสวนากองทุนหมู่บ้าน จากเครือข่ายองค์กรชุมชน และผู้มีประสบการณ์ปรึกษาหรือกำหนดแผนงานและทิศทางร่วมกันในแต่ละระดับให้ชัดเจน
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคกองทุนประเภทต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ร่วมกันบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความมีปึกแผ่นมั่นคง
4. ใช้ระบบข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค และข้อมูลอื่นๆ ประกอบเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสนับสนุนครอบครัว และหมู่บ้าน
5. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างสม่ำเสมอและแพร่หลาย เพราะเป็นการสร้างความผูกพัน มีน้ำใจเอื้อเพื่อแบ่งปันกันในสังคม เมื่อเงินมีจำนวนมากเพียงพอก็สามารถพึ่งตนเองได้
6. การกำหนดตัวชี้วัดศักยภาพของกองทุนเพื่อประเมินผล และสามารถที่จะนำบริหารจัดการเกี่ยวกับความสม่ำเสมอในการออมทรัพย์ฯ ความสม่ำเสมอในการใช้คืนเงินกู้ ความนึกคิดในการแบ่งปันผลกำไร เป็นสวัสดิการของชุมชนและการประเมินสถานการณ์ในอนาคตของกองทุน เพื่อให้สมาชิกและคณะกรรมการได้สามารถวางแผนงานในอนาคตได้ถูกต้องชัดเจน
7. การส่งเสริมให้มีระบบการดูแลขององค์กรเครือข่ายในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อจะได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน และให้เพิ่มองค์กรเครือข่ายและระบบการดูแล ระหว่างหมู่บ้านในตำบลเดียวกัน ดูแลกันระหว่างตำบลในอำเภอเดียวกัน ดูแลกันระหว่างอำเภอในจังหวัดเดียวกัน ดูแลกันระหว่างจังหวัดในภูมิภาคเดียวกัน จะได้เรียนรู้และผนึกกำลัง และสร้างพลังอันเป็นปึกแผ่นยิ่งใหญ่มั่นคงแข็งแกร่งในอนาคต
8. ส่งเสริมระบบการติดตาม ตรวจสอบโดยกระบวนการประชาคมในชุมชนด้วยตนเอง

ในแต่ละระดับ เพื่อความโปร่งใส และการส่งเสริมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และให้มีศูนย์ปฏิบัติการกองทุนประจำหมู่บ้าน เพื่อแสดงข้อมูลและความเคลื่อนไหว และการยกระดับคุณภาพแผนงานเชิงปฏิบัติการ

9. ยกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็น “ธนาคารชุมชน” หรือ “ธนาคารของประชาชน” โดยมีประชาชนเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการบริหาร มีระบบเครือข่ายเชื่อมโยง ถักทอขึ้นมาจากหมู่บ้านตามลำดับ ส่วนกลางจะเป็นสำนักงานกลาง ดูแลทั่วไป การบริหารจัดการ การเงินธุรกิจ หรือด้านอื่นๆ และสามารถเป็นแม่ข่ายให้แก่ถูกข่ายที่จะไปทำด้านธนาคาร หรือด้านอื่นๆเป็นต้น

กองทุนหมู่บ้าน : พัฒนาคอนให้กล้าหาญพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

“เงินเหมือนกระดาษ เมื่อพัฒนาคอนให้สำนึกแล้วก็ฉีกทิ้งได้”

กองทุนหมู่บ้านเป็นแค่เครื่องมือในการให้คนในชุมชนใช้หลัก 5 ร่วมในการทำงาน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ กระบวนการ 5 ร่วม ทำให้คนในหมู่บ้านเกิดโอกาสในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนถึงปัญหาของครอบครัว ชุมชน และร่วมกันคิดหาทางออกที่เหมาะสมกับชุมชนและเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นทุนทางสังคม ที่กำลังจะเหือดหายไปจากสังคมไทย กระบวนการอย่างนี้เองที่เป็นพื้นฐานวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิ มีเสียง ทุกคนต้องฟังเสียงของคนส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบ และเดือดร้อนมากกว่าคนอื่นๆเกิดความเห็นอกเห็นใจ ห่วงหาอาทรต่อกัน จึงเป็นมิติของการพัฒนาที่กำลังจะสูญหายไปได้พื้นที่กลับมาอีกครั้งที่ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมเป็นผู้คิดเอง ทำเองและเขาจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้รับจึงก่อให้เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ แบ่งเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมิน และตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน วิธีการประเมินโครงการนั้นเป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งได้มีการแบ่งพัฒนาการประเมินเป็น 7 ยุค ดังนี้คือ

ยุคที่ 1 ยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม (เริ่มตั้งแต่มีการบันทึกจนถึง ค.ศ.2000)

- 2000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ได้มีการคัดเลือกคนเข้ารับราชการ
- เมื่อ 5 ปีก่อนคริสต์ศักราช ได้มีการประเมินโดยตั้งคำถาม
- ในช่วงปี ค.ศ.1600 – 1800 มีการประเมินโดยใช้ข้อมูลประจักษ์

ยุคที่ 2 ยุคการปฏิรูป (อยู่ระหว่าง ค.ศ.1800 – 1900)

เป็นยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม การเมือง และการศึกษา ได้มีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการประเมิน ดังนี้คือ

1. ได้มีการทำการประเมินประสิทธิภาพและการปฏิบัติของสถาบันทางสังคม
2. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของมนุษย์อย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการประเมินพฤติกรรม
3. การใช้คะแนนสอบข้อเขียนของนักเรียนในการประเมินประสิทธิภาพของการสอน
4. แกลตัน (Galton) ได้สร้างเครื่องมือวัดความสามารถ ในการได้ยินเสียงจำแนกเสียง

6. แคทเทล (Cattell) ผู้ริเริ่มใช้คำว่า การทดสอบสมอง ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ยุคที่ 3 ยุคแห่งประสิทธิภาพและการทดสอบ (ค.ศ.1900 – 1930)

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงกลุ่ม และเป็นยุคทดสอบมาตรฐานโรงเรียน จะประเมินประสิทธิภาพของการเรียนการสอนและหลักสูตร โดยใช้แบบสอบมาตรฐาน

ยุคที่ 4 ยุคไทเลอร์ (Tyler) หรือยุคการประเมินจุดประสงค์ (ค.ศ.1930 – 1945)

ไทเลอร์ได้วางแนวคิดในการประเมินหลักสูตรและ โปรแกรมการศึกษาโดยเปรียบเทียบผลที่เกิดจริงกับผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แนวคิดนี้ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างการวัดและการประเมินอย่างชัดเจน

ยุคที่ 5 ยุคแห่งความไว้เรียงสาทางการประเมินที่ชัดเจน (ค.ศ.1946 – 1957)

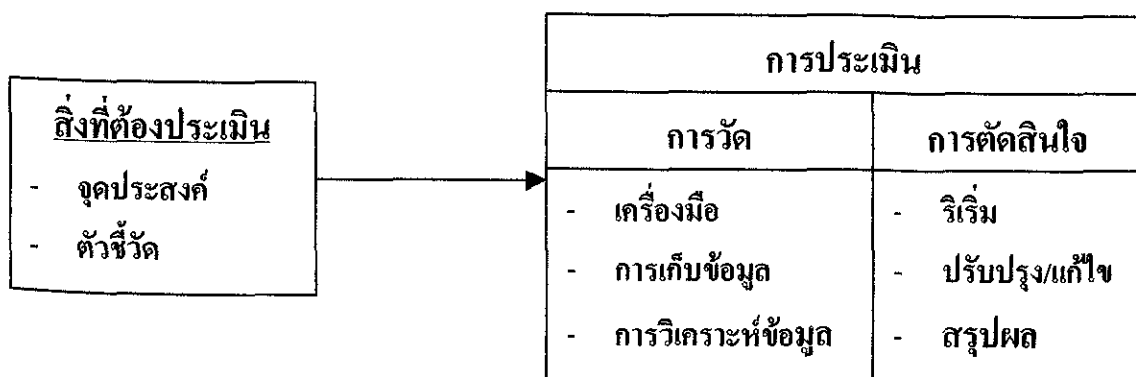
เป็นยุคฟื้นฟูประเทศ การประเมินมีบ้างแต่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการสานงานต่อ และก่อนงานใหม่มากกว่าเป็นการประเมินและใช้ผลประโยชน์ตามคุณค่าที่แท้จริง

ยุคที่ 6 ยุคการขยายองค์ความรู้ทางการประเมิน (ค.ศ.1958 – 1972)

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเร่งปรับปรุงการศึกษา มีการประเมินอย่างเป็นระบบ ทุกโครงการต้องมีการประเมิน โครงการประจำปี มีการออกแบบทดลองและกึ่งทดลองเพื่อการวิจัยที่เข้มงวด ยุคที่ 6 นี้เป็นยุครุ่งอรุณของการประเมินที่จะก้าวต่อไปในฐานะศาสตร์แห่งวิชาชีพเพื่อการพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนางค์การและสภาพสังคมเพื่อมนุษยชาติ

ยุค 7 ยุคแห่งการเป็นวิชาชีพของการประเมิน (ค.ศ.1973 จนถึงปัจจุบัน)

ในยุคนี้ถือว่าการประเมินเป็นศาสตร์ที่มีความเป็นปึกแผ่น มีองค์ความรู้ รูปแบบทฤษฎีและวิธีการแสวงหาความรู้ด้านการประเมินที่หลากหลาย โดยที่การประเมินแตกต่างจากการวัดและการวิจัยอย่างเด่นชัด การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถอธิบายเป็นแผนภูมิแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินได้ ดังนี้

จากแผนภูมิแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมิน สามารถอธิบายการประเมินกองทุนและชุมชนเมือง ได้ดังนี้

1. การประเมินเพื่อตัดสินใจให้เงินกองทุน ในการประเมินขั้นนี้เป้าหมายหรือจุดประสงค์ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการประเมินคือ ความเป็นได้ของโครงการที่เสนอ และความเข้มแข็งของชุมชน ในการที่จะเชื่อว่าสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงหรือไม่ เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวัดคือ การพิจารณาโครงการที่ให้ชุมชนนำเสนอ และพิจารณาโครงการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ จึงตัดสินใจว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นๆควรได้รับอนุมัติเงินกองทุนหรือไม่

2. การประเมินการดำเนินการของโครงการ ในการประเมินการดำเนินการของโครงการมีเป้าหมายจุดประสงค์ เพื่อกำกับติดตามและเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินคือ การใช้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการเป็นผู้เก็บข้อมูลโดยใช้ เครื่องมือเป็นแบบรายงาน และใช้วิธีเก็บที่หลากหลายทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ การแจกจ่าย เป็นต้น จากข้อมูลที่นักศึกษาเก็บโดยลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วม จะทำให้ทราบว่า การดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป

3. การประเมินผลสรุปโครงการ ในการประเมินผลสรุปโครงการมีเป้าหมายจุดประสงค์สำคัญ เพื่อการตัดสินใจผลการดำเนินการของโครงการ เครื่องมือและวิธีการที่วัดเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ คือการให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการเป็นผู้เก็บข้อมูลและการเก็บข้อมูลของพัฒนาชุมชน โดยใช้แบบรายงานเก็บข้อมูลทั้งผลสำเร็จของโครงการโดยตรง และผลกระทบของโครงการในด้านต่างๆทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจยกเลิกหรือให้การสนับสนุนโครงการต่อไป

วิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จะใช้วิธีการประเมินของ สตีฟเฟลมมิง (CIPP MODEL) สิ่งที่ต้องประเมินจะประกอบด้วย 4 ระบบ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อ

พิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการ โครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการ

โดยใช้หลักการของเหตุผลต่างๆไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใดๆประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

2. ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ

3. ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบต่างๆไป

3. ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ

4. การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้ คือ ขั้นวิเคราะห์ ออกแบบ เลือก และปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5. เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

6. การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการ

ที่เป็นระบบ

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

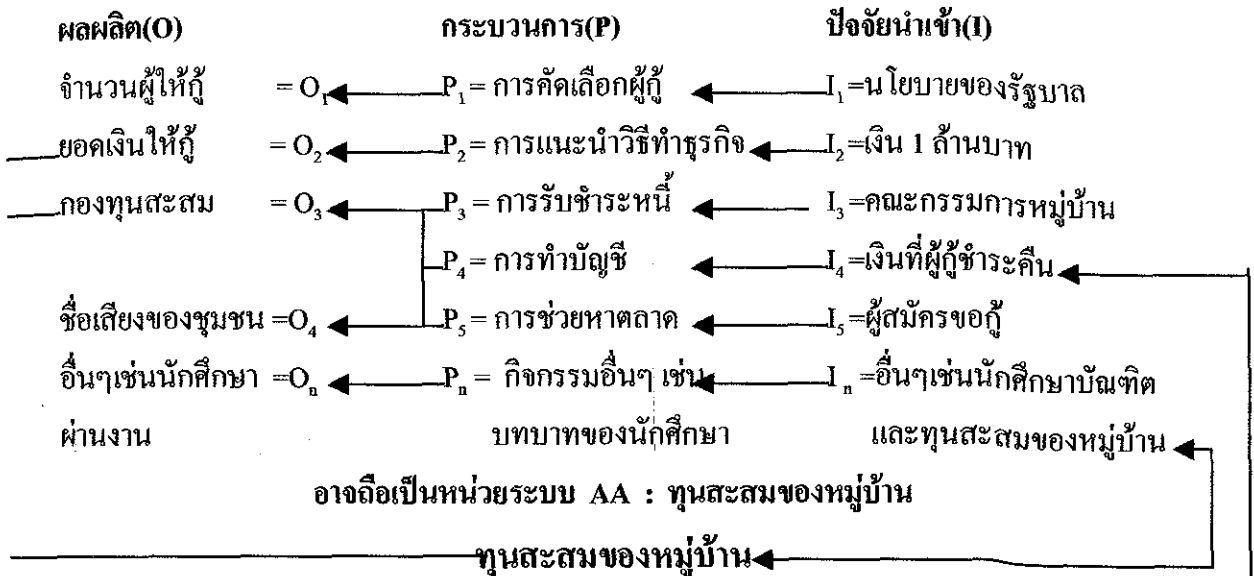
แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุงแผนปฏิบัติงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุนได้ทันทั่วทั้งปี และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชิป จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองชิปจะประเมินในด้านต่างๆดังนี้ คือ

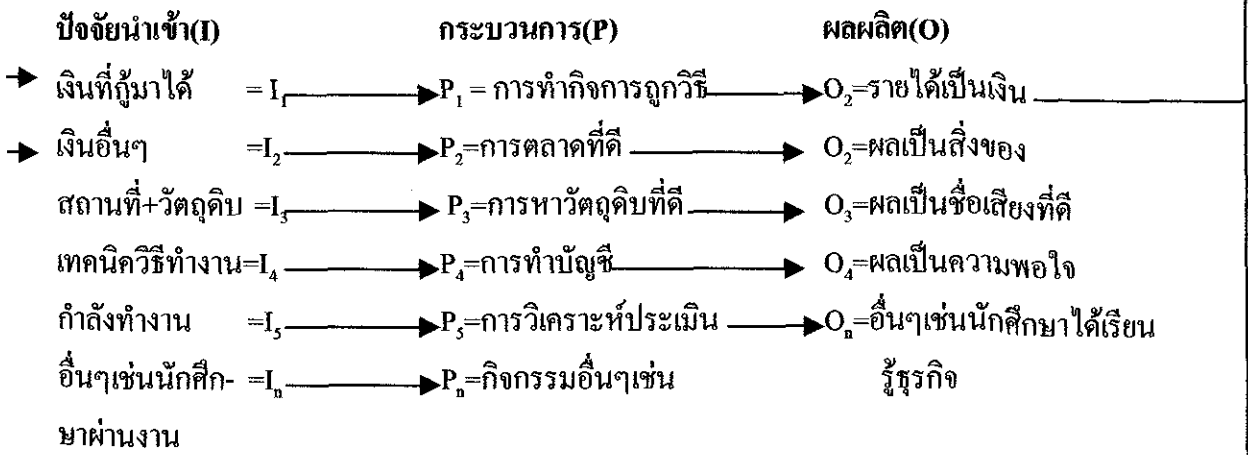
1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “จิวพีโมเดล”
ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (B₁...B_n)

อาจจะถือว่าเป็น หน่วยระบบ BB : ทุนสะสมของแต่ละราย

ทุนสะสมเจ้าของกิจการ

บริบท (C)

การประเมินด้านต่างๆมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นๆที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี

1. Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and Pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆเช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่างๆแนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมประชากร ฯลฯ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือ คำถามประเภท “ถ้า...แล้ว” ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการให้กำลังแรงงาน (Manpower) สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้ว ควรจัดระบบการศึกษาอย่างไร จึงตอบสนองความต้องการนี้ได้

2. Congruence เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินสภาวะแวดล้อม จะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ในทางปฏิบัติสถาบันการศึกษาควรมีการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็น Contingency Mode และ Congruence การกำหนดเป้าหมายและคุณค่าของระบบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อดูว่าบรรลุเป้าหมายและคุณค่าของระบบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อดูว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ต้องใช้วิธีแบบ Congruence แต่

ในสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความต้องการของบุคคลและสถานที่จะเป็นตัวหลักของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงควรใช้วิธีประเมินแบบ Contingency Mode โดยใช้คำถามแบบ “ถ้า...แล้ว” เพื่อตัดสินใจว่า เป้าหมายและนโยบายเดิมนี้ควรจะได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ดังนั้น ในการประเมินสถานะแวดล้อมโดยทั่วไป ควรจะใช้การประเมินทั้ง 2 ระบบ เพราะ Congruence จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้ประเมิน ผู้บริหารกับนักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น

หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่ได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

รูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร ฯลฯ คำถามต่างๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น เพื่อที่จะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยคำถามที่จะใช้มีตั้งแต่ระดับกว้างๆ และคำถามเฉพาะ

1. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มและนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากรปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางแผนโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยประธานโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนากองทุนประปาหมู่บ้าน งบประมาณ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องเลือกแหล่งน้ำดิบอย่างเจาะจง สำหรับเข้าร่วมในการทดลองหาต้นน้ำดิบของแบบสอบ ผู้ตัดสินใจจะสามารถจัดเตรียมวางแผนโครงการล่วงหน้าได้ดีเมื่อมีแหล่งน้ำดิบมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มีจนกว่าจะมีรายชื่อของแหล่งน้ำดิบที่จะสอบถามไป เมื่อคณะกรรมการกองทุนประปาหมู่บ้าน งบประมาณได้รับการติดต่อแล้ว จึงมีการตัดสินใจเกี่ยวกับแหล่งน้ำดิบที่มีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลองแบบสอบ ดังนั้น ผู้พัฒนาแบบสอบจึงต้องเลือกแหล่งน้ำดิบที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด (แบบการสุ่มจะได้รับการตัดสินใจเลือกวิธีการมาก่อน) และเขาต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบสอบในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบ ดังนั้นในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์ต้องตัดสินใจจึงมีจำนวนมาก และนี่เป็นเครื่องแสดงความชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ของโครงร่าง โครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีในความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่า เกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่าทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

1. การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

นักประเมินกระบวนการควรได้ประชุมพบปะกับผู้ตัดสินใจในโครงการเป็นระยะ แต่ในการประชุมนี้ ประธานโครงการอาจจะอภิปรายกับบุคลากรในแผนงานเพื่อชี้ถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ของกิจกรรมในอนาคต โดยที่ผู้ประเมินจะยังคงเงียบและฟังเป็นส่วนใหญ่ ผู้ประเมินอาจจะจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินการที่ผ่านมาให้พร้อมเพื่อช่วยในการจำแนกประเด็นที่จะกระทำต่อไป หลังจากผู้ตัดสินใจได้แจกแจงประโยชน์และคำถามแล้ว ผู้ประเมินอาจจะให้ข้อมูลอีกครั้งว่า อะไรอยู่ในประเด็นที่เขามีอยู่ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลอื่นที่น่าสนใจ ผู้ประเมินก็จะเก็บเอาไว้จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม ระหว่างการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ ผู้ตัดสินใจอาจจะกำหนดเงื่อนไขของประเด็นที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับและผู้ประเมินให้สารสนเทศตามกรอบที่ให้ไว้ นั้น หรือผู้ประเมินอาจจะช่วยผู้วางแผนเองในการกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบในการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับครั้งต่อไป ซึ่งผู้ประเมินอาจทำได้โดยการวางแผนรวบรวมข้อมูลย่อยแทรกในขณะนั้นทันที และชี้แจงให้ผู้ตัดสินใจทราบว่า มันจะช่วยให้สารสนเทศที่เขาต้องการหรือไม่เช่นนั้น นักประเมินอาจจะทำได้มากกว่านั้นกับผู้วางแผนงาน โดยกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบและข้อมูลที่ต้องการเลยก็ได้

ในการรวบรวมสารสนเทศ นักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิกิริยา การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกประจำวันของเจ้าของโครงการ วิธีการ Semantic Differential บันทึกการประชุมคณะกรรมการ การปรับปรุงรายงานของ PERT และ Suggestion Boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นหาเหตุ หรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้น ผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือใดๆเท่าที่จะหาได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่นๆเท่านั้น แต่อยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประโยชน์บริบทหรือสภาพแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าไม่สามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการโครงการก็มี

ความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ควรจะมีการประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์และวางโครงการคลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งก็เป็นต้นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสถานะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการที่จะต้องมีการประเมินผลย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงร่างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจออกแบบโครงร่างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารนิเทศจากการประเมินผลผลิตเข้าร่วมด้วย

โดยสรุปภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอแก่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น อาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในวาระแรกๆของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

2. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีต่างๆไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นจะนำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยและกระบวนการร่วมกัน

เกณฑ์นั้นอาจเป็นได้ทั้ง Instrumental Criteria หรือ Congruence Criteria ซึ่ง Scriven ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของเกณฑ์ทั้งสอง ดังนี้

ก. Instrumental Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด เช่น ก่อนที่แบบสอบจะถูกสร้างขึ้น รูปแบบสอบและคำถามจำนวนมากในแบบสอบนั้นจะต้องได้รับการจัดทำเป็นแบบสอบตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไปยังประทุนก่อนหรือก่อนที่ประชาชนจะสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับของโครงการกองทุนหมู่บ้านได้อย่างเข้าใจ เขาจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นความหมายของคำถามก่อน

ข. Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นอัตราการดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ไปยังประทุนที่เป็นอยู่ถูกลดลงให้ได้ระดับที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสมาชิกกองทุนจะต้องได้รับคะแนนจากแบบสอบที่ระบุนมากกว่า หรือเท่ากับจำนวนที่กำหนด หรือจะต้องนำแผนการดำเนินงานใหม่เข้าไปใช้ในโครงการนั้น การระบุเกณฑ์แบบนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ตัดสินใจโดยเฉพาะ เท่าที่ผ่านมาการประเมินมีความหมายเพียงส่วนที่เป็นการประเมินผลผลิตเท่านั้น ถึงแม้ว่า จะมีการประเมินอื่นที่ต่างจากการประเมินผลผลิต แต่การประเมินเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกันมาก ทั้งการประเมินสภาวะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีระบบ โดยที่การประเมินสภาวะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยส่วนรวม และการประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบดั่งนั้น การประเมินสภาวะแวดล้อมจึงแสดงที่สิ่งจำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตนำไปใช้ภายหลัง (สิ่งที่แสดงอย่างเจาะจงนั้นจะเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินความสำเร็จขั้นสุดท้ายของผลผลิต) การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่ายสำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสภาวะแวดล้อมกำหนดสิ่งที่จำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ การตัดสินใจโดยใช้การประเมินปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิต ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัย คือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือกและแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้ การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจหรือไม่ การประเมินทั้งสองชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่า การนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้นตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้ และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ว่า วัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่สารนิเทศทั้งสองชนิดร่วมกันจะแสดงให้เห็นอย่างหนัก

แน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าอันใดอันหนึ่งโดยลำพัง ในการตัดสินใจว่าระเบียบปฏิบัตินั้นควรดำเนินต่อไป โดยมีการแก้ไขหรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมโครงการเข้ามาด้วย การประเมินทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากโครงการอยู่

การที่การประเมินผลผลิตรายงาน ว่า วัตถุประสงค์นั้นมีผลสัมฤทธิ์หรือไม่นั้น การประเมินกระบวนการจะแสดงให้เห็นถึงรากฐานสำหรับการแปลความหมายเหตุผลสำหรับสิ่งที่ได้มานั้น คือ ถ้าไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็จำเป็นจะต้องรู้ว่าระเบียบปฏิบัติที่ตั้งใจไว้นั้นได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ การประเมินกระบวนการจะให้สารสนเทศสำหรับทำความเข้าใจในข้อนี้ และถ้าปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายถึงระเบียบปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้นออกมา

วัฏจักรกรอบนอกแทนกลไกการประเมินสถานะแวดล้อมอย่างมีระบบ ที่เตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้ง Congruence และ Contingency กลไกนี้จะวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอสารสนเทศสำหรับระบบ เพื่อการตัดสินใจครั้งสุดท้ายว่าจะเปลี่ยนแปลงระบบนั้น หรือดำเนินการต่อไปตามกระบวนการเดิม เพราะมันจะช่วยกำหนดวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าการประเมินสถานะแวดล้อมชี้ให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ต้องการและสิ่งที่เกิดขึ้น หรือระหว่างสิ่งที่เป็นไปได้และสิ่งที่ควรจะเป็น เราก็วางใจที่จะดำเนินการไปตามกระบวนการที่วางเอาไว้ตั้งแต่ถ้าการประเมินสถานะแวดล้อมชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องหรือความไม่เหมาะสมของบางช่วงที่ต้องได้รับการแก้ไข ก็จะเป็นเหตุให้เกิดการตัดสินใจที่จะเลือกการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมต่อไปนี้ เช่น

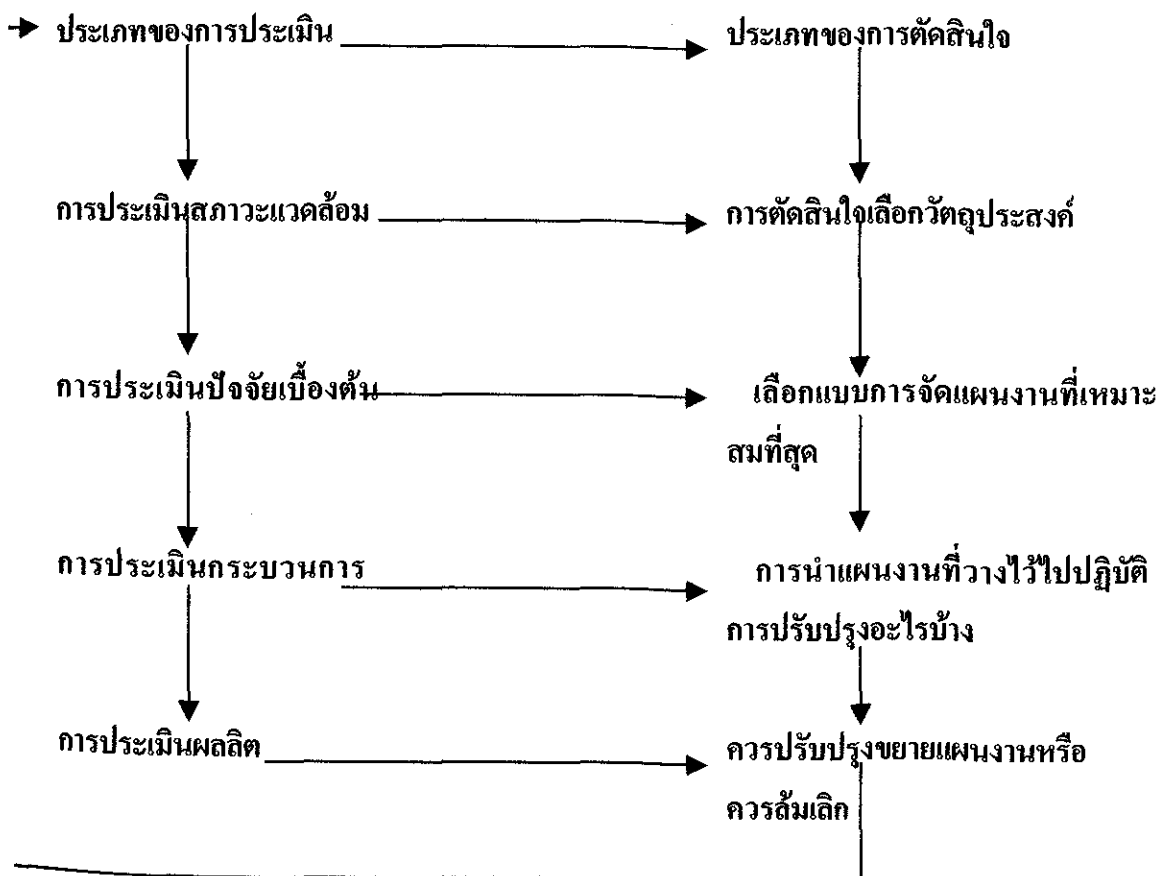
1. Homeostatic Change จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในส่วนที่บุคลากรในแผนงานเองมีความเข้าใจในสารสนเทศที่ตรงประเด็นในระดับสูง
2. Incremental Change จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยมีความเข้าใจในสารสนเทศที่ตรงประเด็นในตอนแรกในระดับต่ำ
3. Neomobilistic Change จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยมีความเข้าใจในสารสนเทศที่ตรงประเด็นในตอนแรกในระดับต่ำ

การเลือกใช้การประเมินใดๆต่อนั้น จะขึ้นอยู่กับชนิดของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการตัดสินใจวางโครงการ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบ Homeostatic ก็อาศัยเพียงสารสนเทศจากการวิจัยหรือจากวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง และการประเมินสถานะแวดล้อมเท่านั้น ก็เพียงพอที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงสร้างและการนำการเปลี่ยนแปลงนั้นเข้าไปในแผนงาน แต่ถ้าเป็นการ

เปลี่ยนแปลงแบบ Neomobilistic หรือ Incremental กลไกประเมินภายหลังจำเป็นต้องนำมาใช้
 อย่างแรกก็คือ การประเมินปัจจัยเพื่อแสดงและประเมินยุทธวิธีและระเบียบการที่ก่อให้เกิดการ
 เปลี่ยนแปลงที่ต้องการ ซึ่งทั้งนี้ต้องผ่านการทดลองก่อน เพราะยุทธวิธีพวกนี้เป็นนวัตกรรม และยัง
 ไม่มีการตรวจสอบที่เพียงพอ ก่อนที่จะนำเข้ามาไว้ในแผนงาน ต่อจากนั้นการประเมินกระบวนการ
 และการประเมินผลผลิตจะถูกนำเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการทดลองนั้น โดยการ
 ประเมินกระบวนการจะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของวิธีการทดลอง การประเมินผลผลิตจะเข้ามามี
 บทบาทร่วมในการที่จะปรับปรุงยุทธวิธีหรือระเบียบการนั้น

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซิป
 (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525.)

การนำเอาแบบจำลองชีพไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนิน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) มีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัยซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งไม่มีชีวิต จะมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็น และรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะเป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) ประชากรที่ผู้วิจัยสามารถเจงนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอน เช่น จำนวนประชากรของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถเจงนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือประชากรของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา หรือประสิทธิผลประสิทธิภาพของการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนประชากรในการศึกษากลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. วิธีสุ่มตัวอย่างจากประชากร
2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	%
1. ประชากรหมู่บ้าน โป่งประทุน 179 ครัวเรือน	36	20.1
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุน 117 คน	24	20.5
3. สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุน 83 คน	5	6.04

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงเพื่อตอบปัญหาวิจัย หรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้น กระบวนการที่นำมาใช้ในการหาคำตอบของปัญหา ต้องเป็นกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผลมีความน่าเชื่อถือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหาวิจัยมีหลายประเภท อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและ โครงสร้างของสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

การทำงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จะประเมิน แบ่งเป็น 2 ข้อ ดังนี้

1. ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. ระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ จะประกอบด้วย

1. ตัวชี้วัดบริบท แบ่งเป็น 2 ระดับ

1.1 ตัวชี้วัดระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรม
ท้องถิ่น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

1.2 ตัวบ่งชี้ระดับท้องถิ่น เช่นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านโป่งประทุน สภาพป่าไม้และหนองน้ำ สภาพที่ดินทำมาหากินของชาวบ้านในหมู่บ้านโป่งประทุน ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้คือ

1.2.1 ความยากจนของประเทศ

1.2.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง

และขนาดย่อม (SMEs)

1.2.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

1.2.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.2.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

1.3 ตัวบ่งชี้ระดับท้องถิ่น เช่นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านโป่งประทุน สภาพป่าไม้และหนองน้ำ สภาพที่ดินทำมาหากินของชาวบ้านในหมู่บ้านโป่งประทุน ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้คือ

1.3.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโป่งประทุน

1.3.2 สภาพปัจจุบัน

1.3.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านโป่งประทุน

1.3.4 ด้านวัฒนธรรม

1.3.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

1.3.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืม การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

1.3.5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆของท้องถิ่น

1.3.5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

1.3.5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการกองทุน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้
- 2.6 อื่นๆ เช่น นักศึกษาบัณฑิตและทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้คือ
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีการทำบัญชี
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยหาตลาด
 - 3.6 กิจกรรมอื่น เช่น บทบาทของนักศึกษา
4. ตัวชี้วัดผลผลิต แบ่งเป็น 3 ด้าน
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย จะประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท แบ่งเป็น 3 ระดับ

1.1 ตัวชี้วัดระดับประเทศ เช่น สภาพของคน, ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรม
ท้องถิ่น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ
 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง
 และขนาดย่อม (SMEs)

- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 1.1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

1.2 ตัวบ่งชี้ระดับท้องถิ่น เช่นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านไป่งประทุน สภาพป่าไม้และหนองน้ำ สภาพที่ดินทำมาหากินของชาวบ้านในหมู่บ้านไป่งประทุน ตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้คือ

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านไป่งประทุน
 1.2.2 สภาพปัจจุบัน
 1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านไป่งประทุน
 1.2.4 ด้านวัฒนธรรม
 1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

1.2.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืม การตลาดสำหรับผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

1.2.5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆของท้องถิ่น

1.2.5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

1.2.5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น

1.3 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

- 1.3.4 หนี้สินนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
- 2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
- 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีการทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
- 3 ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 4 ตัวชี้วัดผลผลิต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่าง
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
 กู้ ระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายนั้นมีความเชื่อมโยงกัน ความสำเร็จของโครงการหมู่บ้าน
 ไป่ไป่ประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ต้องประเมินทั้ง
 ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย เงิน
 จำนวน 1,000,000 บาทที่หมู่บ้านไป่ไป่ประทุนได้จัดสรรให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกึ่งนั้นจำนวน 83
 ราย สามารถปล่อยกู้ได้อยู่ในระดับดีมาก

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูลที่มี
 ลักษณะแตกต่างกัน โครงการกองทุนหมู่บ้านไป่ไป่ประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปาก
 ช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโครงการ ดังนี้คือ

1. การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยต้องทำหน้าที่ในการวัด โดยใช้หู ตา เป็นเครื่องมือ
 สำคัญในการติดตาม ฝ้าสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการจดบันทึก การ
 สังเกตจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

2. การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ทราบถึง
 วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่าต้องการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ไปใช้ทำอะไร และ
 จะเกิดประโยชน์ด้านใด

3. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือวิจัยที่นิยมมากที่สุดในการเก็บข้อมูล อาจเป็นแบบให้
 เขียนตอบ กรอกข้อความสั้นๆหรือตอบยาวๆก็ได้

4. ทบทวนข้อมูลจากเอกสาร

5. ข้อมูลมือสอง (กชช.2ค., จบฐ.)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมาย
 หรือเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของในประเด็นที่ต้องการประเมิน

ระดับข้อมูล เป็นการจำแนกประเภทของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่
 จะได้เลือกวิธีการการวิเคราะห์และสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจำแนก
 ระดับการวัดข้อมูลเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการวัดแบ่งกลุ่ม (Nominal Scale) ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือข้อมูลที่
 สามารถจำแนกได้เพียงว่าอยู่กลุ่มใด ซึ่งแต่ละกลุ่มมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และข้อมูล
 ที่นำมาจัดกลุ่มจะต้องสามารถจัดกลุ่มได้อย่างครบถ้วน เช่น เพศ อาชีพ เป็นต้น โดยมีสถิติที่ใช้
 ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ สัดส่วน ไคสแควร์

2. ระดับการวัดจัดลำดับ (Ordinal Scale) ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ ข้อมูลนั้นสามารถจำแนกกลุ่มและสามารถที่จะจัดเรียงลำดับโดยใช้ความแตกต่างของข้อมูลด้วย เช่น การประกวดการแข่งขันต่างๆ เป็นต้น โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ประเภทเดียวกับข้อมูลระดับการแบ่งกลุ่ม หรือ มัชยฐาน หรือ เปอร์เซนต์ไทล์

3. ระดับการวัดแบบช่วง (Interval Scale) ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเหมือนกับสองประเภทแรกแต่มีข้อแตกต่างคือ ความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่คงที่ แต่ยังคงมีจุดบกพร่องที่จุดเริ่มต้นไม่เป็นธรรมชาติ ที่การไม่มีศูนย์แท้ เช่น อุณหภูมิของอากาศ ระดับของคะแนนที่ได้จากการทดสอบ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจาย หรือค่าสหสัมพันธ์

4. ระดับการวัดอัตราส่วน (Ratio Scale) ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเหมือนสามประการแรกแต่เป็นระดับของข้อมูลที่มีศูนย์แท้ เป็นข้อมูลทางกายภาพ หรือทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเหมือนกับ ข้อมูลในระดับช่วง

แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถาม โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการนั้นซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารหลักฐาน จดหมาย เหตุ บันทึกต่างๆซึ่งการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้ มาใช้จะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้อง และความเชื่อมั่นของข้อมูล ที่จะสามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตาม บร.1-บร.12 ดังนี้คือ

1. บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน จะใช้วิธีการสัมภาษณ์จากประชาชนในหมู่บ้าน และข้อมูลมือสอง (จปฐ., กชช.2ค.)
2. บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน จะใช้วิธีสัมภาษณ์ 20 % ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านโป่งประทุน
3. บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้วิธีสัมภาษณ์ 20 % ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านโป่งประทุน
4. บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน จะใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์

5. บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้วิธีการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูล
6. บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้วิธีการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูล
7. บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใน ทัศนระของประชาชน จะใช้วิธีวิเคราะห์เพื่อสรุปข้อมูลจาก บร.2
8. บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกต และวิเคราะห์ข้อมูล
9. บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ 20 % ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน ไป่งประทุน
10. บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน ใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์
11. บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี ใช้วิธีการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูล
12. บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน ใช้วิธีการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มา จัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความหมาย และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้นมาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณหรือเครื่องคอมพิวเตอร์

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูลของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้คือ

ลำดับ	ประเภท	รายการ
1.	ข้อมูลเชิงปริมาณ	<ol style="list-style-type: none"> 1. บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน 2. บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน 3. บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 4. บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 5. บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน 6. บร.11 แบบศึกษาเจาะรายกรณี
2.	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน 2. บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน 3. บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 4. บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน 5. บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 6. บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 7. บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน 8. บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 9. บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ 10. บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน 11. บร.11 แบบศึกษาเจาะรายกรณี 12. บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินผล

ผลการติดตามการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 5 ข้อ ดังนี้คือ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ยืม
4. ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
 - 5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายเพียงใด
 - 5.2 เพื่อให้ทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - 5.3 เพื่อให้ทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - 5.4 เพื่อให้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

จากรายงานผลประจำปีของธนาคารกสิกรไทย(http://www.gototfb.com/pdf/FinancialStatement/TFB2001_Thai.pdf) ได้กล่าวถึงความยากจนของประเทศ ดังนี้คือ ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในรอบปี 2544 ขยายตัวได้เพียงเล็กน้อย ภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมชะลอตัวตามการใช้จ่ายบริโภคของประชาชนที่อ่อนตัวลง การส่งออกและการนำเข้าหดตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลง ภาวะเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ ส่วนภาคการเงินนั้นสภาพคล่องของระบบยังมีอยู่สูง กดดันให้ดอกเบี้ยทรงตัวในระดับต่ำ แต่การปล่อยสินเชื่อของระบบธนาคารเพิ่มขึ้นไม่มากนักเพราะภาวะเศรษฐกิจยังไม่เอื้ออำนวย ทำให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ยังคงเป็นภาระหนักต่อระบบธนาคาร ในรอบปี 2544 ระบบธนาคารพาณิชย์มีผล

ประกอบการดีขึ้นบ้าง อย่างไรก็ตาม แต่ละธนาคารก็ยังคงต้องเร่งปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในปี 2544 ที่ผ่านมา ธนาคารกสิกรไทยได้เร่งปรับกลยุทธ์การค้าเงินธุรกิจธนาคารและเร่งปรับองค์การอย่างต่อเนื่องจากปี 2543 เร่งพัฒนานำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นในปี 2544 ขณะเดียวกันธนาคารก็ได้นำแนวคิดใหม่ในด้านบริหารจัดการแบบครบวงจร “Balanced Scorecard” มาใช้ในการสนับสนุนการค้าเงินงานตามยุทธศาสตร์ของธนาคาร เพื่อสร้างความสำเร็จในทุกๆด้าน อย่างยั่งยืนต่อไป

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากรายงานผลประจำปี2544ของธนาคารกสิกรไทย(http://www.gototfb.com/pdf/FinancialStatement/TFB2001_Thai.pdf) ได้กล่าวถึงบริการสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ((SMEs) โครงการให้ความร่วมมือในการสนับสนุนทางการเงินแก่ SMEs ร่วมกับกองทุนเพื่อร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Venture Capital Fund) เป็นความร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อร่วมสนับสนุนลูกค้า SMEs ของธนาคารที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ให้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน จากกองทุนเพื่อร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Venture Capital Fund) หรือกองทุนรวม SMEs โดยมีบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมวรรณ จำกัด เป็นผู้จัดการกองทุน ซึ่งจะช่วยเหลือเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินและช่วยปรับปรุงอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) ของกลุ่มลูกค้า SMEs ของธนาคาร ซึ่งกลุ่มลูกค้า SMEs ของธนาคาร จะประกอบด้วย

- สินเชื่อเพื่อโครงการลดต้นทุนประหยัดพลังงาน SMEs
- บริการให้คำปรึกษาแก่ SMEs ร่วมกับ สถาบันคินันแห่งเอเชีย (Kenan Institute – Asia)
- บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัย
- บริการเงินโอนให้ผู้รับที่ไม่มีบัญชีธนาคารผ่านระบบ On – line
- โครงการ e - Coupon
- บริการ m – Commerce ใช้โทรศัพท์มือถือของ AIS
- บริการเติมเงินโทรศัพท์พร้อมใช้ (Pre – Paid Phone)
- บริการอินเทอร์เน็ตอีซี่เพย์ (Inet Easy Pay)
- บริการระบบตอบรับอัตโนมัติ (Interactive Voice Response)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากรายงานผลประจำปี2544ของธนาคารกสิกรไทย(http://www.gototfb.com/pdf/FinancialStatement/TFB2001_Thai.pdf) จากผลการดำเนินงานตามงบการเงินเฉพาะของธนาคารสำหรับปี

2543 และปี 2544 สาเหตุหลักที่กำไรสุทธิลดลง เนื่องจากธนาคารตั้งค่าเผื่อการด้อยค่าของทรัพย์สินรอการขาย เพื่อให้สามารถรองรับการด้อยค่าของสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการถือครองและค่าใช้จ่ายในการขายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนผลการขาดทุนจากการขายของทรัพย์สินรอการขายที่มีอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของธนาคารในการจัดการทรัพย์สินรอการขายด้วยหลักความระมัดระวังยิ่งขึ้น และได้ตั้งเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่ม เพื่อรองรับผลการขาดทุนทั้งหมดที่จะเกิดจากการขายลูกหนี้ของธนาคารให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

ผลการดำเนินงานประจำปี 2544 คณะกรรมการของธนาคารเสนอผลการดำเนินงานดังนี้

ขาดทุนคงเหลือยกมาจากงวด 31 ธันวาคม 2543	88,173,511,823.92	บาท
กำไรสุทธิประจำปี 2544	1,008,450,264.49	บาท
การจำหน่ายส่วนเกินทุนจากการตีราคาทรัพย์สิน	163,580,374.46	บาท
ขาดทุนคงเหลือยกไปงวดบัญชีหน้า	87,001,481,184.97	บาท

(ไม่จ่ายเงินปันผลสำหรับรอบระยะเวลา 1 ปี ของปี 2544)

สถิติฐานะการเงินและผลการดำเนินงานงบการเงินเฉพาะของธนาคาร

(หน่วย : ล้านบาท)

	2544	2543	2542	2541	2540
สินทรัพย์					
เงินสด	12,142	11,959	14,612	9,400	10,227
รายการระหว่างธนาคารและตลาดการเงิน	164,496	172,048	94,767	69,068	87,195
หลักทรัพย์ซื้อ โดยมีสัญญาขายคืน	3,700	200	23,800	39,475	33,475
เงินลงทุนสุทธิ	113,465	83,777	87,040	52,893	39,243
เงินให้สินเชื่อ (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้)	437,440	455,810	467,089	490,672	581,873
ดอกเบี้ยค้างรับ	2,103	2,231	2,607	8,713	8,723
ทรัพย์สินรอการขายสุทธิ	11,634	12,670	6,705	1,561	1,458
ภาระของลูกค้านจากการรับรอง	612	706	845	1,054	2,288
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์สุทธิ	22,173	22,290	18,851	19,880	20,452
สินทรัพย์อื่น	6,520	6,386	8,380	11,723	10,451
รวมสินทรัพย์	774,385	768,077	724,696	704,439	795,385
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น					
เงินฝาก	664,846	647,334	608,734	579,333	588,414
รายการระหว่างธนาคารและตลาดการเงิน	13,831	16,825	23,734	41,842	106,903
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	3,456	2,251	3,643	2,838	2,988
หลักทรัพย์ขายโดยสัญญาซื้อคืน	-	10	-	-	309
เงินกู้ยืมระยะสั้น	-	7,500	-	-	-
เงินกู้ยืมระยะยาว	48,748	48,551	54,908	14,773	16,861
ภาระของธนาคารจากการรับรอง	612	706	845	1,054	2,288
หนี้สินอื่น	15,821	19,320	11,813	13,267	20,814
รวมหนี้สิน	747,314	742,497	703,677	653,107	738,577
ส่วนของผู้ถือหุ้น	27,071	25,580	21,019	51,332	56,808
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	774,385	768,077	724,696	704,439	795,385

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

จากรายงานผลประจำปี 2544 ของธนาคารกสิกรไทย (http://www.gototfb.com/pdf/FinancialStatement/TFB2001_Thai.pdf) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ดังนี้คือจากสภาพเศรษฐกิจที่ถดถอยและขยายตัวของสินเชื่อในอัตราที่ลดลง ได้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งต้องพยายามปรับตัวโดยหันมาให้ความสำคัญกับกลุ่มลูกค้าผู้บริโภครายย่อยมากขึ้น เนื่องจากเล็งเห็นว่า เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการเติบโต ทำให้การแข่งขันในกลุ่มนี้มีมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งได้พยายามพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของลูกค้า ตลอดจนพยายามสร้างความพึงพอใจอันสูงสุดแก่ลูกค้า สำหรับธนาคารกสิกรไทย ในฐานะที่เป็นหนึ่งในสถาบันการเงินชั้นนำของประเทศไทย ที่มุ่งมั่นพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ในรอบปีที่ผ่านมาธนาคารได้มีการนำรูปแบบการบริการใหม่ๆ การพัฒนาเทคโนโลยี และการบริหารจัดการ สายงานวิสาหกิจ ที่ดูแลกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการและการขายเพื่อสร้างประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร โดยกำหนดจากมุมมองด้านความต้องการ ความพึงพอใจในการใช้บริการ โดยมีการจัดกลุ่มลูกค้าของธนาคารจากพฤติกรรมการใช้บริการ รายได้ และความต้องการของลูกค้า เพื่อการปรับปรุง รูปแบบการให้บริการและรูปแบบสาขาให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละกลุ่มลูกค้าต่อไป นอกจากนี้ ธนาคารยังได้จัดทีมขายตรงให้สอดคล้องกับลักษณะของทุกกลุ่มลูกค้า การปรับรูปแบบบริการนี้จะอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าได้อย่างเต็มที่

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านโป่งประทุนก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณก่อนปี พ.ศ.2500 แต่เดิมเป็นป่าโปร่ง ไร่, ไร่ไผ่, ไร่สวาง และเคยเป็นส่วนหนึ่งของคงพญาไฟ, คงพญาเย็นมาก่อน และมีลำตะคลองไหลผ่านหมู่บ้าน ในพื้นที่หมู่บ้านโป่งประทุนเป็นของหม่อมราชวงศ์ปรีชญากรณ์ มาริวัลย์ ที่ห้วยสะพานเป็นของลุงเฉื่อย ราชจันทิก ปากทางเกษตรเป็นของนายตา ที่วัดเป็นของคุณประยูร ต่อมาได้ทำการจัดสรรให้กับชาวบ้าน จึงทำให้มีการรวมเป็นหมู่บ้านขึ้น และได้เริ่มก่อตั้งเป็นหมู่บ้านโป่งประทุนในปี พ.ศ.2511 หรือเมื่อประมาณ 33 ปีมาแล้ว

การตั้งถิ่นฐานของประชาชน ในหมู่บ้านโป่งประทุน คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านโป่งประทุนนี้มาจากภาคต่างๆ เช่น ภาคกลาง, ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อพยพลงมาหางานทำเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว เพราะสมัยก่อนอำเภอปากช่องมีการทำไร่กันมาก ทำให้มีการจ้างแรงงานคนเป็นเหตุให้คนอพยพลงมาทำงานกันมาก

การขยายตัวของประชากร ประชากรของหมู่บ้านโป่งประทุนเริ่มแรกมีประชากรมาอยู่อาศัยประมาณ 100 คน และในปัจจุบันนี้มีการขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านอย่างเห็นได้ชัด โดยในปัจจุบันหมู่บ้านโป่งประทุนมีประชากรอาศัยอยู่ทั้งสิ้น 861 คน เป็นชาย 409 คน หญิง 452 คน จำนวนครัวเรือน 179 ครัวเรือน

การขยายตัวของชุมชน การขยายตัวของชุมชนในหมู่บ้านโป่งประทุนนี้ ได้มีการขยายตัวอย่างเห็นได้ชัดเจนเพราะว่ามีโรงงานอุตสาหกรรมกรรม, รีสอร์ท, โรงแรมเกิดขึ้น สถานที่ราชการก็มีมากขึ้นซึ่งต่างจากอดีต ประชากรในหมู่บ้านและชุมชนมีการศึกษาที่สูงขึ้น มีไฟฟ้าใช้ทุกบ้าน ถนนหนทางสะดวก มีน้ำประปาหมู่บ้านใช้สำหรับบริโภค

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ทำเลที่ตั้ง หมู่บ้านโป่งประทุนตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตำบลปากช่องจะมีขนาดใหญ่ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 21 หมู่บ้าน อยู่ติดกับเขตเทศบาลตำบลปากช่อง ตั้งอยู่ระหว่างตำบลหนองสาหร่าย, ตำบลชนงพระ, ตำบลจันทึก, ตำบลกลางดง และอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

อาณาเขตติดต่อ อาณาเขตติดต่อของหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้คือ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับเขต หมู่ที่ 17 สะพานดำ
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขต ลำตะคอง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขต หมู่ที่ 10 ตำบลชนงพระ
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขต ถนนมิตรภาพ

พื้นที่หมู่บ้านโป่งประทุนมีเนื้อที่ประมาณ 1,568 ไร่

สภาพที่ดิน สภาพที่ดินของหมู่บ้านโป่งประทุน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่องนี้สภาพของดินจะเป็นดินร่วน เหมาะกับการทำไร่, ทำสวน, ประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ อากาศดีเพราะพื้นที่ส่วนมากเป็นป่า อยู่ติดภูเขา ทำให้มีฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ หมู่บ้านโป่งประทุน ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง มีพื้นที่สาธารณะบริเวณศาลากลางหมู่บ้านและบริเวณโดยรอบติดกับลำตะคองของหมู่บ้าน และพื้นที่โดยรอบเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติ

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน แหล่งน้ำเพื่อการบริโภคของหมู่บ้านโป่งประทุนจะใช้น้ำประปาหมู่บ้าน โดยขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลแล้วส่งจ่ายตามบ้านเรือนของประชาชนในหมู่บ้าน

- มีแหล่งน้ำธรรมชาติ คลอง 1 สาย

ระบบสาธารณูปโภค ของหมู่บ้านโป่งประทุน มีดังนี้คือ

- การคมนาคม มีถนนลูกรังและลาดยาง ตลอดเส้นทางเข้าหมู่บ้าน และมีรถรับจ้าง, รถมอเตอร์ไซค์รับจ้างวิ่งอย่างสม่ำเสมอ
- การไฟฟ้า หมู่บ้านโป่งประทุนมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านโป่งประทุน

เดิมหมู่บ้านโป่งประทุนเป็นส่วนหนึ่งของคงพญาเย็น(คงพญาไฟ) ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่นทำไร่, ทำสวน ประชาชนบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างและในการทำการเกษตรจะไม่มีการใช้สารเคมี และผลผลิตที่ออกมาจะมีนายทุนเป็นผู้กำหนดราคาสินค้า ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนไป มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมาให้ความรู้ มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆขึ้นในหมู่บ้าน และนอกจากการทำไร่, ทำสวนก็จะมีการเลี้ยงไก่, หมู, วัว, ควาย และประชาชนในหมู่บ้านส่วนหนึ่งทำงานรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ, โรงแรม, โรงงาน ฯลฯ

1.2.4 ด้านสังคมวัฒนธรรม

- **เครือญาติ หรือสังคม** ในอดีตประชาชนจะอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย มีการร่วมทำกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านดี และชาวบ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี ปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านจะอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่นมีบ้านเรือนของประชาชนมากขึ้น และอยู่กันเป็นกลุ่มและส่วนมากจะเป็นพี่น้องหรือญาติกัน

- **ผู้นำและการเมืองการปกครอง** หมู่บ้านโป่งประทุนจะมีผู้นำของหมู่บ้านที่คนในหมู่บ้านนับถือและไว้วางใจคือ อ.บ.ต. และผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำการเมืองการปกครอง จะมีดังนี้คือ

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ พตท.สมชาย เพศประเสริฐ
2. นายอำเภอปากช่อง คือ นายไพบุลย์ ปัญจะ
3. นายกเทศมนตรี คือ นายคมกฤษณ์ ลิ้มปัญญาเลิศ

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

- 1.) วัดและประเพณี หมู่บ้านโป่งประทุนมีศาสนสถาน 1 แห่ง คือ สำนักสงฆ์เกษตรอยู่ภายในหมู่บ้าน โดยมี

- พระ จำนวน 5 รูป
- เณร จำนวน 1 รูป

- แม่ชี จำนวน 3 คน
- เด็กวัด จำนวน 2 คน

2.) โรงเรียนและการศึกษา ในอดีตประชาชนในหมู่บ้านจะมีการศึกษาน้อยโดยเฉพาะสตรีจะมีการศึกษาสูงสุดคือ ป.4 – ม.3 เพราะส่วนใหญ่จะให้บุตรหลานมาประกอบอาชีพเดียวกับพ่อแม่, ปู่ย่า, ตายาย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนสูง ปัจจุบันประชาชนในหมู่บ้านจะหันมาส่งเสริมสนับสนุนลูกหลานของตนเองให้มีการศึกษาสูงขึ้นเพื่อจะได้หางานทำได้ง่าย ไม่ต้องทำอะไรทำสวนตากแดดตากฝนเหมือนพ่อแม่ บุตรหลานของประชากรในหมู่บ้านไป่่งประทุนจะไปเรียนหนังสือในอำเภอปากช่องเพราะในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนหรือสถานศึกษา หมู่บ้านไป่่งประทุนอยู่ห่างจากอำเภอปากช่องประมาณ 3 กิโลเมตร

3.) สุขภาพอนามัย ในอดีตด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านจะอยู่ห่างไกลจากสถานพยาบาล ในอดีตโรงพยาบาลปากช่องยังไม่มี จะมีแต่สถานีอนามัยปากช่องเท่านั้น ประชาชนจะรักษากันเอง โดยวิธีหาซื้อยากินกันเอง นอกจากจะมีอาการหนักจึงจะไปพบแพทย์ ปัจจุบันหมู่บ้านไป่่งประทุนอยู่ห่างจากโรงพยาบาลปากช่องนานาประมาณ 1 กิโลเมตร ด้านสาธารณสุขประชาชนในหมู่บ้านจะมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น อ.ส.ม, แพทย์จากโรงพยาบาลปากช่องนานาประจำอยู่ทุกหมู่บ้านโดยมีการตรวจสุขภาพเด็กประจำปี และประชากรก็จะมีความรู้ในเรื่องของสุขภาพ, โภชนาการ จึงทำให้ประชากรในหมู่บ้านมีสุขภาพแข็งแรง

4.) วัฒนธรรมประเพณี ของหมู่บ้านไป่่งประทุนมีดังนี้คือ

- เดือนมกราคม ทำอาหาร ไปเลี้ยงเด็กที่โรงเรียนปางแก
- เดือนกุมภาพันธ์ ทำบุญวันมาฆบูชาที่ศาลากลางบ้าน
- เดือนเมษายน ทำบุญวันมหาสงกรานต์ที่ศาลากลางบ้าน
- เดือนพฤษภาคม ทำบุญเลี้ยงเจ้าพ่อหัวสะพานจันทร์สถิตย์
- เดือนสิงหาคม ทำบุญวันแม่แห่งชาติที่ศาลากลางหมู่บ้าน
- เดือนตุลาคม ชาวบ้านร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านในวันปิยมหาราช
- เดือนธันวาคม ทำบุญวันพ่อแห่งชาติที่ศาลากลางหมู่บ้าน

5.) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี หมู่บ้านไป่่งประทุนเป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพที่ดีหมู่บ้านหนึ่ง เพราะว่า

- มีผู้นำชุมชนที่ดี
- มีคณะกรรมการที่มีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ดี
- ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกัน
- ประชาชนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์สุจริต

ประชาชนให้ความร่วมมือในการประชุม หรือกิจกรรมต่างที่จัดขึ้นในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

6.) ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง หมู่บ้านโป่งประทุนนี้จะไม่มีความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านเพราะประชาชนมีความสามัคคีกันดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี เป็นหมู่บ้านปลอดภัยเสถียร

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ยืม

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ยืม

1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่ในระดับที่ดี และมีความพึงพอใจที่รัฐบาลจัดทำโครงการนี้ขึ้นมา เพราะว่าเป็นการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่บ้านในประเทศ เป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และช่วยบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุนให้ดีขึ้น นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2) เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 ล้านบาท ที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลให้นำมาใช้ในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน ได้นำมาจัดสรรให้กับประชาชนในหมู่บ้านกู้ยืมตามความเหมาะสม และ ตามความจำเป็นของประชาชน กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนได้ทำการจัดสรรเงินกู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน จำนวน 3 รอบแล้ว จะเห็นได้ว่าเงินกองทุนจำนวน 1 ล้านบาทนี้สามารถช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุนได้จริง เพราะว่าเป็นการช่วยเหลือคนที่ว่างงานให้มีงาน และประชาชนที่ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ได้มีงานทำ เป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีคณะกรรมการจัดการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน เป็นชาย 8 คน หญิง 7 คน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนมีความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกันดี มีการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ มีการประชุมและการวางแผนในการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านดีมาก

4) เงินที่ผู้กู้ยืมชำระคืน เงินที่สมาชิกผู้กู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ไปนั้นได้มีการชำระคืนเงินต้น และดอกเบี้ย จำนวน 5 ราย ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุนจะนำเงินส่วนที่สมาชิกส่งชำระคืนพร้อมดอกเบี้ย ให้สมาชิกที่ต้องการจะกู้ยืมเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อไปประกอบอาชีพต่อไป

5) ผู้สมัครขอกู้ยืมเงินกองทุน หมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีผู้สมัครขอกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน โครงการที่ผู้ขอกู้ยืมนั้นเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

6) นักศึกษาระดับบัณฑิตโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ จะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตหลักสูตรการจัดการและประเมินโครงการ และรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้รัฐบาลทราบ

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.) กระบวนการคัดเลือกสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน จะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุน ซึ่งจะมีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

- ข้อดี ของกระบวนการคัดเลือกสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุน
- ก. เป็นคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านโป่งประทุน เพื่อสะดวกในการติดตามโครงการว่ากู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไปแล้วนำเงินไปทำจริงหรือไม่ ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

ข. มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

ค. มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
 ง. มีเงินฝากสัจจะอยู่ในกองทุนหมู่บ้าน ไป่งประทวนเป็นหลักทรัพย์สินค้ำประกันเงินกู้ยืม

- จ. ทำให้สมาชิกผู้กู้ยืมมีการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ
- ข้อเสีย ของกระบวนการคัดเลือกสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุน
- ก. เกิดความไม่เป็นธรรมของคณะกรรมการโดยยึดถือระบบเครือญาติ
- ข. ไม่สามารถทราบว่าผู้กู้ยืมนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์เท็จจริงเพียงใด

2.) กระบวนการทำบัญชี ของกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ ระเบียบที่ดี เพราะมีคณะกรรมการที่มีความรู้ทางด้านการทำบัญชี

3.) การรับชำระหนี้ เงินกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวน สมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวน มีการชำระเงินที่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านแล้วจำนวน 5 ราย โดยนำเงินที่กู้พร้อมดอกเบี้ยเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวน ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1.) ผลโดยตรง

ก. จำนวนผู้กู้ยืม จำนวนผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวน มีผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 83 ราย

ข. ยอดเงินให้กู้ยืม ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวนมีจำนวน 1,000,000 บาท แต่มีสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุน นำเงินมาชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยจำนวน 5 ราย และคณะกรรมการกองทุนได้นำเงินมาให้สมาชิกผู้กู้ยืมอีก มียอดเงินคงเหลืออยู่ในบัญชีกองทุนหมู่บ้านไป่งประทวน จำนวน 4,000 บาท โดยทำการจัดสรรให้สมาชิกผู้กู้ยืม ดังนี้คือ

- ทำสวน	จำนวน 10 ราย	รวมเงินกู้	173,000 บาท
- เลี้ยงหมู, ไก่	จำนวน 7 ราย	รวมเงินกู้	80,000 บาท
- เลี้ยงปลา	จำนวน 4 ราย	รวมเงินกู้	80,000 บาท
- ค้าขาย	จำนวน 23 ราย	รวมเงินกู้	420,000 บาท
- ช่างซ่อมรถยนต์	จำนวน 6 ราย	รวมเงินกู้	120,000 บาท
- ซักรีด	จำนวน 2 ราย	รวมเงินกู้	30,000 บาท

- กู้ฉุกเฉิน จำนวน 31 ราย รวมเงินกู้ 93,000 บาท
รวมจำนวนเงินที่กองทุนหมู่บ้าน ไปลงทุนให้สมาชิกกู้ยืม 996,000 บาท

2.) ผลกระทบโดยตรง

- ก. จำนวนผู้ที่กู้ยืมได้ สมาชิกที่กองเงินกองทุนหมู่บ้านไปลงทุนมีจำนวนทั้งสิ้น 117 ราย แต่มีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 83 ราย
- ข. จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน เงินทุนสะสมของหมู่บ้านมีเงินฝากสัจจะของสมาชิกกองทุนที่ฝากประจำทุกเดือนมียอดเงินรวมจำนวนทั้งสิ้น 4,350 บาท
- ค. การขยายกิจการของผู้กู้ยืม ผู้ที่ทำการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านไปลงทุนส่วนมากจะนำไปเพื่อเป็นทุนสำรองในการซื้อของเข้าร้านเป็นส่วนใหญ่
- ง. การเกิดกิจการใหม่ๆขึ้นในท้องถิ่น การเกิดกิจการใหม่ของหมู่บ้านไปลงทุน ผู้ใหญ่บ้านไปลงทุนซึ่งเป็นประธานกลุ่มแม่บ้านของตำบลปากช่องกำลังริเริ่มทำน้ำปลาจากปลาร้าเพื่อจำหน่ายและมีโครงการที่จะทำเป็นโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์

3.) ผลกระทบทางอ้อม

กองทุนหมู่บ้านไปลงทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง เพราะประชาชนในหมู่บ้าน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เวลามีสานหรือการจัดประชุมต่างๆ ประชาชนจะให้ความร่วมมือในดีมาก เพราะจากการประชุมทุกครั้งในการประชุมจะมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ จึงมีผลทำให้หลายๆครอบครัวในหมู่บ้านไปลงทุนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ยืมแต่ละราย

ก. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้กู้ยืม ประสิทธิภาพของผู้กู้ยืมเงินของประชาชนในหมู่บ้านไปลงทุน ในการกู้ทำสวน, เลี้ยงสัตว์, ค้าขาย, อยู่ซ่อมรถยนต์, ซักรีด ประชาชนที่กู้ส่วนมากจะประกอบอาชีพต่างเหล่านี้อยู่แล้วที่นำไปเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพนั้นๆ และซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ

ข. อาชีพหลักของผู้กู้ยืม อาชีพหลักของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านไปลงทุน ประชาชนผู้กู้จะมีอาชีพ ทำสวน, เลี้ยงสัตว์, ค้าขาย, เปิดซ่อมรถยนต์, รับจ้างซักรีด

ค. รายได้ของครอบครัว รายได้ของครอบครัวของหมู่บ้านไปลงทุนต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมด ดังนี้คือ

- 5,000 – 10,000 บาท	มี	12	ครอบครัว
- 10,001 – 20,000 บาท	มี	50	ครอบครัว
- 20,001 – 30,000 บาท	มี	117	ครอบครัว
	รวม	179	ครอบครัว

ง. ประสพการณ์ในการดำเนินกิจการ ประชาชนในหมู่บ้าน ไปง่ประทุนที่กู้เงิน กองทุนหมู่บ้าน ไปง่จะมีประสพการณ์ในการดำเนินกิจการอยู่แล้วเพราะว่า ประชาชนที่กู้เงิน ประกอบอาชีพต่างๆอยู่แล้ว

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ยืมแต่ละราย

ก. จำนวนเงินที่กู้ยืมมาได้จากกองทุน จำนวนเงินที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไปง่ประทุนปล่อยให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ยืมนั้น จะให้สมาชิกกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท

ข. สถานที่ สถานที่ในการประกอบอาชีพจะเป็นคนในหมู่บ้าน ไปง่ประทุนอยู่ แล้วจึงไม่ต้องเช่าที่ในการประกอบอาชีพ

ค. เทคนิควิธีการทำ ประชาชนในหมู่บ้าน ไปง่ประทุนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ส่วนมากจะประกอบอาชีพตรงกับโครงการที่กู้ยืมอยู่แล้วจึงมีประสพการณ์ในการทำอาชีพของตนเอง จึงมีปัญหาในการประกอบอาชีพเพราะจะมีความชำนาญอยู่แล้ว

ง. กำลังงาน ประชาชนในหมู่บ้าน ไปง่ประทุนโดยเฉพาะผู้ที่กู้ไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร จะมีบางช่วงที่ต้องจ้างแรงงานมาช่วยก็จะมีกรจ้างแรงงานคนในหมู่บ้าน จึงเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับคนในหมู่บ้านอีกทางหนึ่งด้วย

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ยืมแต่ละราย

ก. ผลโดยตรง

- รายได้เป็นเงิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่ดี เพราะว่าเห็นได้จากกองทุนหมู่บ้านไปง่ประทุน สมาชิกที่กู้เงินไปประกอบอาชีพนั้น มีสภาพความเป็นอยู่ที่ขึ้น ไม่มีหนี้สิน มีรายได้

- ผู้กู้ยืมได้ผลผลิตเป็นลิ่งของ สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไปง่ประทุน โดยเฉพาะสมาชิกผู้กู้ไปอยู่ช่อมรถยนต์ กู้ไปซื้อเครื่องอ้อกเหล็ก, เครื่องพ่นสิรลยนต์ สมาชิกผู้กู้ไปทำสวน ก็ไปซื้อสายยาง, เครื่องฉีดยา สมาชิกก็จะได้ผลผลิตเป็นลิ่งของไว้ใช้ต่อไป

ข. ผลกระทบโดยตรง

- ผู้กู้ยืม ได้ขยายกิจการ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ไปง่ประทุน ได้มีการขยายกิจการ โดยการซื้อของเข้าร้าน โดยเฉพาะผู้กู้ไปค้าขาย

ค. ผลกระทบโดยอ้อม

- ผู้กู้ยืมมีการพึ่งพาตนเอง สมาชิกผู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ไปง่ประทุน ไปประกอบอาชีพสามารถประกอบอาชีพของตนเองได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องไปทำงานทำที่กรุงเทพฯ หรือที่อื่นที่ไกลบ้าน

- ผู้กู้ยืมมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ไปง่ประทุนนั้ประกอบอาชีพด้านค้าขาย, ด้านทำสวน, อยู่ซ่อมรถยนต์, เลี้ยงสัตว์ อยู่แล้วจึงเห็นได้ว่าสมาชิกผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในการประกอบกิจการของตนเองได้อย่างยั่งยืน สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

- การกลับคืนถิ่นของประชากร มีประชาชนในหมู่บ้านบางคนทีกลับมากู้เงินกองทุนหมู่บ้านประกอบอาชีพค้าขายโดยไม่ต้องไปทำงานที่อื่น จึงจะเห็นได้ว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีช่วยให้สมาชิกในครอบครัวอยู่กันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ยืม

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ไปง่ประทุนของประชาชนในหมู่บ้านไปประกอบอาชีพต่างๆ ดังนี้ อาชีพค้าขาย, ทำสวนผัก, เลี้ยงสัตว์, อยู่ซ่อมรถยนต์ และซักรีด โดยสมาชิกที่กู้เงินจะนำเงินที่กู้ไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพนั้นๆมาเพิ่มเติม เพราะผู้กู้ส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน ไปง่ประทุนจะประกอบอาชีพต่างๆข้างต้นอยู่แล้ว สมาชิกผู้กู้จึงมีประสบการณ์ในการทำกิจการของตนเอง การรวมกลุ่มของผู้กู้แต่ละอาชีพของหมู่บ้าน ไปง่ประทุน จะมีการรวมกลุ่มกันในระยะแรกเท่านั้น แต่ระยะหลังนี้จะไม่มีการรวมกลุ่มกันเพราะว่าสมาชิกผู้กู้ทำเป็นอาชีพอยู่แล้ว เงินกองทุนหมู่บ้านที่สมาชิกผู้กู้ไปนั้นส่วนมากจะทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กู้ แต่ก็มีบางรายที่กู้ไปแล้วไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ทำเรื่องกู้ แต่ผู้กูรายนั้ไม่มีปัญหาเรื่องการส่งชำระเงินคืนกองทุนหมู่บ้าน ไปง่ประทุน

4. ผลอื่นๆทีเกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลทีเกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินั้น มีดังนี้คือ

1. หมู่บ้าน ไปง่ประทุนจะเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน

2. หมู่บ้าน ไปง่ประทุนมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการ

เงินกองทุนของตนเอง

3. ประชาชนในหมู่บ้าน โป่งประทุนมีการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา สามารถพึ่งพาตนเองได้
4. ประชาชนในหมู่บ้าน โป่งประทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

5.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านโป่งประทุน สำหรับลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ การลดจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน

กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนจะมีเงินจำนวน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลให้มาเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ขาดทุนในการประกอบอาชีพ โดยให้กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนปล่อยเงินให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท ส่งชำระคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 ต่อปี เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนเกิดขึ้นมาในหมู่บ้านก็เป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำ มีรายได้ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุนต่อไป

- ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านโป่งประทุนให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

การบริหารกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนเริ่มแรกมีคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งหมด 15 คน ชาย 8 คน หญิง 7 คน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนนี้ได้มาจากการคัดเลือกตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนมีการอยู่ครบวาระ 1 ปีจึงต้องทำการคัดเลือกคณะกรรมการใหม่โดยการจับฉลากออกกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด จับออก 7 คน และที่เหลือจะลาออกด้วยความสมัครใจ และทำการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านขึ้นมาใหม่จำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนมีการจัดแบ่งหน้าที่กันทำตามความสามารถอย่างเป็นระบบ โดยจะนำเงิน 1 ล้านบาทมาปล่อยให้สมาชิกกู้ โดยสมาชิกจะต้องเขียนโครงการว่าจะกู้ไปทำอะไร และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะพิจารณาตามกฎระเบียบของกองทุนที่กำหนดไว้ว่าถ้าไปประกอบอาชีพจริงก็ปล่อยให้กู้ได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท ส่งชำระคืนภายในเวลา 1

ปี ดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 ต่อปี โดยกองทุนหมู่บ้านไปลงทุนได้ปล่อยเงินให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไปประกอบอาชีพจำนวน 83 คน ดังนี้คือ

1. การผลิตทางการเกษตร	จำนวน 21 คน	จำนวนเงิน	333,000 บาท
2. ค้าขาย	จำนวน 23 คน	จำนวนเงิน	420,000 บาท
3. การบริการ	จำนวน 6 คน	จำนวนเงิน	120,000 บาท
4. อุตสาหกรรมในครัวเรือน	จำนวน 2 คน	จำนวนเงิน	30,000 บาท
5. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน	จำนวน 31 คน	จำนวนเงิน	96,000 บาท
	รวมเป็นเงิน		996,000 บาท

เงินกองทุนหมู่บ้านไปลงทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จะเหลือเงินอยู่ในบัญชีกองทุน 4,000 บาท และผลประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านทางคณะกรรมการและประชาชนในหมู่บ้านจะนำมาจัดสรร ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้นร้อยละ 7.5
2. เป็นเงินเฉลี่ยคืนแก่ผู้กู้ร้อยละ 2.5
3. เป็นเงินค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุนร้อยละ 1
4. เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพร้อยละ 1
5. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ร้อยละ 1

ข้าพเจ้าในฐานะของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านไปลงทุน ที่เข้ามาทำงานในหมู่บ้านนี้ จะเห็นว่าประชาชนในหมู่และคณะกรรมการมีการจัดระบบ ระเบียบการทำบัญชี การปล่อยเงินกู้ การพิจารณาเงินกู้ การคิดดอกเบี้ย จะมีการบริหารจัดการที่ดี และประชาชนในหมู่บ้านก็เห็นด้วยกับกฎระเบียบ เพราะว่าประชาชนในหมู่บ้านไปลงทุนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นด้วยทุกครั้งที่มีการประชุม ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านเป็นไปด้วยความยุติธรรม โดยความเห็นชอบของประชาชนในหมู่บ้าน

- เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านไปลงทุนในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ อันเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านไปลงทุน

ประชาชนในหมู่บ้านไปลงทุน จะมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทางการเกษตร โดยเฉพาะไม้ผล เพราะว่ามีผู้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับไม้ผลโดยตรง เพราะว่ามีสถานีวิจัยเกษตรปากช่อง จะอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้านไปลงทุน จะมีประชาชนในหมู่บ้านเป็นลูกจ้างข้าราชการของสถานีวิจัยเกษตรปากช่อง จึงสามารถนำความรู้ ความสามารถของตนเองที่ทำอยู่มาใช้ประกอบอาชีพในครอบครัวของตนเองโดยการพึ่งพาตนเองได้

- กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับระดับประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

ในระยะแรกของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุนขึ้นมาจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้กับประชาชนในหมู่บ้านทราบว่า เงินกองทุนหมู่บ้านมีทางรัฐบาลให้มานั้นเป็นของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่เงินของรัฐบาลให้ยืม ดังนั้นสมาชิกทุกคนในหมู่บ้านโป่งประทุนจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนของตนเองเอาไว้ ดังนั้นทางคณะกรรมการกองทุนจึงตั้งกฎ ระเบียบ สำหรับผู้กู้ไปประกอบอาชีพนั้นจริง และจะต้องมีผู้ค้ำประกันการกู้จำนวน 2 คน เป็นคนในหมู่บ้าน ผู้กู้ของหมู่บ้านโป่งประทุนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตร ค้าขาย ฯลฯ อยู่แล้วแต่ทำการกู้ไปเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับซื้อวัสดุ อุปกรณ์ หรือซื้อของเข้าร้านเพิ่ม ข้าพเจ้าในฐานะของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน คิดว่าเงินจำนวน 1 ล้านบาทที่ปล่อยให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านภูนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสามารถเก็บเงินจากสมาชิกผู้กู้ทุกคนได้หมด และสามารถนำดอกผลที่เกิดจากเงิน 1 ล้านบาทมาพัฒนาหมู่บ้านของตนเองได้เป็นอย่างดี

- เสริมสร้างศักยภาพ และ ความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ
ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน

สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนของประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุนและเหตุผลมีดังนี้คือ

(โดยคิด ร้อยละ 50 ของครัวเรือน)

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	(✓) ปานกลาง	คิดเป็นร้อยละ 54
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	(✓) ปานกลาง	คิดเป็นร้อยละ 52
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	(✓) ปานกลาง	คิดเป็นร้อยละ 46
4. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้	(✓) มาก	คิดเป็นร้อยละ 70
เกณฑ์การให้คะแนน ข้อ 1, 2, 3, 4, 9 คือ 1-33 = น้อย 34-66 = ปานกลาง 67-100 = ดีมาก		
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	(✓) ใช่	จำนวน 12 ครั้ง ต่อ ปี คิดเป็น 100 %
เกณฑ์การให้คะแนน ข้อ 5, 12 คือ 1-50 = ไม่ใช่ 56-100 = ใช่		
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี 179 ครอบครั (✓) เท่าเดิม คิดเป็น 100 %	
7. ครอบครัในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	คิดเป็นร้อยละ 85.04	
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี 7 กลุ่ม (✓) เท่าเดิม.7. ...กลุ่ม เพิ่มจากปีก่อนคิดเทียบได้ร้อยละ 100	
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมเสวนา	(✓) ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50	
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี 4 คน (✓) เท่าเดิม คิดเป็น 100 %	
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(✓) ใช่ คิดเป็น 100 %	
เกณฑ์การให้คะแนน ข้อ 11 คือ 1-33 = ไม่แน่ใจ 34-66 = ไม่ใช่ 67-100 = ใช่		
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(✓) ใช่ คิดเป็น 100 %	

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

- ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านไป่่งประทุ่นนั้นจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมาให้ความรู้ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจะมีประชาชนมาสมัครเป็นสมาชิกจำนวน 117 คน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพ มีรายได้ และสามารถพึ่งพาตนเองได้

2. หมู่บ้านไป่่งประทุ่นมีจำนวนกองทุนต่างๆที่อยู่ในหมู่บ้านจำนวน 5 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มออมสัจจะ
- กลุ่มสตรีแม่บ้าน
- กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน
- กลุ่มทุนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

- ปัจจัยด้านลบ หมู่บ้านไป่่งประทุ่น จะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แต่ที่ประชาชนในหมู่บ้านจะเสนอต่อรัฐบาล คือเรื่องเพิ่มระยะเวลาในการชำระเงินคืนกองทุนหมู่บ้าน

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้านไป่่งประทุ่น จะมีองค์กรเครือข่ายที่ที่เกิดขึ้น ดังนี้

- กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านไป่่งประทุ่น
- ธนาคารออมสิน เป็นองค์กรเครือข่ายทางการเงิน

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ มีดังนี้

- เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้กันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตย

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน มี

ดังนี้

- มีความพร้อมในเรื่องกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
- ในหมู่บ้านประชาชนมีความสามัคคี
- ประชาชนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์
- ประชาชนในหมู่บ้านต้องไม่มีหนี้สิน มีอาชีพทุกคน สามารถพึ่งพาตนเองได้
- มีผู้นำหมู่บ้านที่ดี
- ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการประชุมทุกครั้งเป็นอย่างดี
- มีคณะกรรมการจัดหาเงินมาให้หมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ ให้หมู่บ้านเจริญ
- ชุมชนจะเข้มแข็งจะต้องมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
- ประชาชนในหมู่บ้านสามารถแสดงความคิดเห็นได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบรรลุวัตถุประสงค์ 5 ข้อ ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน
3. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผู้ทำสารนิพนธ์ดำเนินการประเมินโดยได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบ ชิพป์ (CIPP) ของ Stufflebeam มาใช้ในการประเมินครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context - C) ด้านปัจจัย (Input - I) ด้านกระบวนการ (Process - P) และด้านการผลิต (Product - P) ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลในหมู่บ้านโป่งประทุน ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งที่ได้รับความรู้ให้รู้และสมาชิกทั่วไป ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ ตลอดจนข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน

1.1 กองทุนหมู่บ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านโป่งประทุน ซึ่งได้มาจากรัฐบาล โดยให้กองทุนละ 1 ล้านบาท สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร ค้าขาย การบริการ หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นสร้างงาน สร้างรายได้ การลดบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน

1.2 กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนนี้ช่วยส่งเสริมพัฒนาให้ประชาชนในหมู่บ้านให้มีชีวิต

ความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง โดยมีคณะกรรมการในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีการจัดแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นระบบ ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล จึงทำให้ระบบการทำงานมีผู้ปฏิบัติ บัญชีออมทรัพย์ บัญชีเงินตั้งจะของหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนเป็นไป่อย่างเรียบร้อย

1.3 กองทุนหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนนี้ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพทำ ไม่ว่างงาน ซึ่งหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนในระยะนี้รัฐบาลได้เข้ามาส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านนำปลาเข้ามาทำน้ำปลาเพื่อจัดจำหน่ายในหมู่บ้านและหมู่บ้านข้างเคียง เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ อันเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุน

1.4 กองทุนหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนจะมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ เช่น อาชีพการเกษตร อาชีพค้าขาย อาชีพการบริการ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยเฉพาะอาชีพปลูกผักนี้ จะมีการทำหลายครัวเรือนในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านจะทำเป็นอาชีพมานาน จึงไม่มีปัญหาทางการตลาด เพราะมีพ่อค้าจากกรุงเทพฯมารับซื้อถึงที่ อาชีพค้าขายของหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนส่วนมากจะเป็นขายของชำ จะมีการทำกันมากและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้น แต่ผู้ซื้อที่มีจำนวนเท่าเดิม แต่ผู้ประกอบการนี้จะเพิ่มบ้านที่อยู่บ้านก็เป็นการหารายได้ช่วยครอบครัวอีกทางหนึ่ง จึงเป็นการดีที่มีโครงการกองทุนหมู่บ้านทำให้ประชาชนทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนมีงานทำ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.5 กองทุนหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนจะมีผู้นำชุมชน คือ อ.บ.ค. ประธานกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งประชาชนในหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุน มีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุนมีส่วนช่วย เสริมสร้างศักยภาพ และ ความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ไป่ไป่ประทุน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านสามารถรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อนำประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตน ว่าเคยประสบความสำเร็จหรือขาดทุนมาแลกเปลี่ยนความรู้กัน เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกับกองทุนหมู่บ้าน โป่งประทุนสั้นเกินไป ทำให้บางโครงการที่กู้ไปโดยเฉพาะอาชีพทางการเกษตร ซึ่งระยะเวลา 1 ปียังไม่มียieldตอบแทนกลับมา สมาชิกผู้กู้จะต้องหาเงินมาคืนกับกองทุนหมู่บ้าน โดยไปหาผู้เงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูงมาส่งคืนกับกองทุน

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน

ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุน จะมีความสามัคคี ซื่อสัตย์สุจริต ให้ความร่วมมือในการประชุมเป็นอย่างดี ในหมู่บ้านจะมีผู้นำชุมชนที่ที่มีคุณธรรม และประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้ทุกครัวเรือน ทำให้หมู่บ้านโป่งประทุนเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีศักยภาพในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านต่อไปได้อย่างไม่มีปัญหา

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน มีการดำเนินงานมาได้ 1 ปี สมาชิกผู้กู้เงินไปสามารถประกอบอาชีพตามโครงการที่ขอกู้ไปนั้นตามจริง เพราะสมาชิกผู้กู้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้ และสมาชิกผู้กู้ของหมู่บ้านโป่งประทุนบางคนสามารถนำเงินที่กู้ไปนั้นมาชำระพร้อมดอกเบี้ยให้กับกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนเรียบร้อยแล้ว และทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสามารถนำเงินพร้อมดอกเบี้ยที่ได้ได้มานั้นปล่อยให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีความต้องการจะกู้เพื่อไปประกอบอาชีพ ดังนั้นถ้าสมาชิกกองทุนทุกคนที่กู้ไปนั้นสามารถนำเงินส่งคืนทั้งต้นและดอกเบี้ยก็จะทำให้กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนเติบโตต่อไป

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนไปดำเนินโครงการประกอบอาชีพต่างๆสามารถปลดปล่อยหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) เมื่อมีโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนขึ้น ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุนจะมีการประกอบอาชีพกันทุกครัวเรือน ก่อให้เกิดรายได้ของครัวเรือนขึ้นมาในหมู่บ้าน ประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตามีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประชาชนในหมู่บ้านโป่งประทุนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านโป่งประทุนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเพราะก่อให้เกิดความสันติสุขในหมู่บ้านต่อไป

5. วิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน

ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ทำสารนิพนธ์มีวิธีติดตามประเมินผลโครงการดังนี้คือ

5.1 เก็บข้อมูลของหมู่บ้านโป่งประทุนใต้โดยตรงจากบริบทชุมชนในหมู่บ้านโป่งประทุน โดยการสัมภาษณ์ ใช้แบบสำรวจ บร.1-บร.12

5.2 เก็บจากข้อมูลที่เคยมีผู้รวบรวมไว้แล้ว โดยหาข้อมูลจากหน่วยงานราชการของอำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สถานศึกษา และวารสาร

5.3 ศึกษาระเบียบ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.4 ใช้ชีพีชีพอโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

5.5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

5.6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5, บรรณานุกรม และภาคผนวก

6. ผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน

ผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีผลการดำเนินการดังนี้คือ

กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนเป็นนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้าน ให้มีการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และช่วยบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น โดยที่รัฐบาลได้ให้เงินกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนจำนวน 1 ล้านบาท โดยได้มีปล่อยเงินให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 ต่อปี ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะเป็นผู้พิจารณาสมาชิกโดยผู้กู้ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านโป่งประทุน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน มีเงินฝากสัจจะในหมู่บ้าน มีความอดทน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม สมาชิกผู้กู้จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมและโครงการที่สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง กำหนดวงเงินในการกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านรายละไม่เกิน 20,000 บาท และระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย กองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนได้ปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกไปจำนวน 83 ราย โดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไปประกอบอาชีพทางการเกษตร ค้าขาย งานด้านการบริการ ด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน และกู้ฉุกเฉิน ได้ปล่อยเงินกู้ไปรวมจำนวนเงินทั้งสิ้น 996,000 บาท มีเงินเหลืออยู่ในบัญชีจำนวนทั้งสิ้น 4,000 บาท และสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านโป่งประทุนจะมีการชำระเงินก่อนจำนวน 5 ราย พร้อมดอกเบี้ย หมู่บ้านโป่งประทุนจะมีเงินสะสมฝากกันเป็นประจำทุนเดือนของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเรียกว่าเงินฝากสัจจะ โดยมีเงินอยู่ในบัญชีอยู่จำนวนทั้งสิ้น 4,350 บาท การจัดการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านโป่งประทุนนี้จะมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มี

ความรู้ ความสามารถ ประธานกองทุนเป็นบุคคลประชาชนในหมู่บ้านเป็นที่นับนำถือตาของประชาชนในหมู่บ้าน ระบบจัดทำบัญชีมีคนที่มีความรู้ด้านนี้มาทำ

ข้าพเจ้าคิดว่ากองทุนหมู่บ้านไป่ประทุนหมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เพราะว่าประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ร่วมคิด ร่วมทำ คิดตามตรวจสอบร่วมกันและรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม กองทุนหมู่บ้านไป่ประทุนยังสามารถนำดอกผลที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านมาช่วยพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง และยังเป็น การเสริมสร้างให้ประชาชนในหมู่บ้านไป่ประทุนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วย คุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านของตนเอง

อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านไป่ประทุน หมู่ที่ 3 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุจุดประสงค์ 5 ข้อ ดังนี้

1. มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง หมู่บ้านไป่ประทุนจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพ โดยการแนะนำถึงเทคนิควิธีต่างๆในการทำงาน
2. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนในหมู่บ้านไป่ประทุนมีการรวมกลุ่มอาชีพบางอาชีพ เช่นอาชีพปลูกผัก จะมีตลาดรับซื้อสินค้าที่แน่นอนมารับซื้อถึงที่
3. การบริหารกองทุนหมู่บ้านไป่ประทุน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 9 คน โดยจะเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. การมีศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านไป่ประทุน จากการสังเกตโดยภาพรวมแล้ว หมู่บ้านไป่ประทุนมีความเข้มแข็ง ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีผู้นำที่ดีเพราะประชาชนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ
5. กองทุนหมู่บ้านไป่ประทุนเกิดขึ้นมาได้เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 1.1 ในการจัดทำระเบียบควรที่จะพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้าน
 - 1.2 ในการจัดทำระเบียบควรให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

เป็นผู้กำหนดขึ้นมาเอง

1.3 การกำหนดการชำระคืนเงินกู้ ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไปลงทุนเห็นว่า ควรให้มีการชำระคืนเงินกู้เป็นช่วงระยะเวลาตามความเหมาะสมของโครงการที่สมาชิกขอกู้ และ ถ้าชำระคืนเงินกู้ได้เร็วกว่า 1 ปี จะทำให้สมาชิกรายอื่นๆกู้เงินได้เร็วขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไปลงทุน

2.1 ควรให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง

2.2 มีการจัดการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการในเรื่องการทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจและความชำนาญในการทำบัญชีอย่างไม่มีปัญหาและอุปสรรค

2.3 มีการประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับสมาชิกกองทุนว่าสามารถจัดการบริหารกองทุนได้จำนวนจำกัด และต้องให้ผู้ที่ดีมีโอกาสกว่าก่อน

2.4 มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ

2.5 มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และการทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน

2.6 การให้สมาชิกเข้าใจถึงอัตราเงินกู้ของสมาชิกแต่ละรายว่าทำไมจึงได้เงินกู้ไม่เท่ากัน

3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 บัณฑิตควรให้คำแนะนำในด้านการบริหารและการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

3.2 บัณฑิตควรช่วยให้คำแนะนำสมาชิกใช้เงินกู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ไม่ควรนำเงินไปใช้ในด้านอื่นๆที่ก่อให้เกิดรายได้และผลผลิตต่ำ เพราะว่าเมื่อถึงเวลาชำระหนี้สมาชิกผู้กู้สามารถที่จะชำระหนี้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

3.3 ผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ผู้กู้ควรนำเงินไปใช้ให้ตรงให้ตรงตามโครงการที่เขียนกู้

3.4 ควรมีการรวมกลุ่มผู้ทำอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง

3.5 มีการแนะนำด้านเทคนิคและวิธีการใหม่ในการประกอบอาชีพจากทางรัฐบาล เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

4.1 ควรจะมีการทำวิจัยต่อในเรื่องเครือข่ายการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนต่อ

ไป ถึงแม้ว่าจะไม่มีบันทึกกองทุนหมู่บ้านอยู่ประจำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.2 ควรมีการศึกษาในเรื่องของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านต่อไปเพื่อจะได้ทราบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะมีการจัดการกองทุนเงินล้านได้ยั่งยืนยาวนานหรือไม่

4.3 เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นอยู่ในขอบเขตจำกัด ถ้ามีเวลามากกว่านี้จะได้เจาะลึกรายละเอียดได้มากขึ้น

4.4 สมาชิกบางรายเห็นว่าเงินที่ให้กุนั้นน้อยเกินไป ไม่พอในการนำไปลงทุนทำกิจการใหม่ รัฐบาลควรมีการเพิ่มวงเงินกุนให้มากกว่านี้

4.5 หน่วยงานของรัฐบาลควรเข้าไปสนับสนุน โดยการให้ความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพเดิม และอาชีพใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ. (2544). ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน. นครราชสีมา: ศีพร้อม.
- เขาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการแนวคิดแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (หน้า 221 – 234). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: สหพัฒนการพิมพ์.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2544). คู่มือประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: อรุณสภาคพรวัว.
- (ออนไลน์) ได้จาก : <http://www.moi.go.th/i> <http://www.cdd.moi.go.th/may151.htm>
- (ออนไลน์) ได้จาก : <http://www.ScB.Co.th> http://www.gototfb.com/pdf/FinancialStatement/TFB2001_Thai.pdf